

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yirmi dördüncü İnikat

14.1.1959 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	432	sayılı Kanununun 1 nci maddesine bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Dahiliye ve Muvakkat Encümen mazbataları (2/129)	436:446
2. — Havale edilen evrak	432:433	2. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/211)	446:462
3. — Yoklama	434	3. — Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri, mazbataları (1/163)	462:464
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	434	6. — Sualler ve cevaplar	464
1. — Ticaret Vekili Hayrettin Erkmek'in, Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 6, 18 ve 27 nci maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasını görüşmek üzere Muvakkat Encümen teşkiline dair tahriri (1/291, 4/89)	434	A — Tahriri sualler ve cevapları	464
2. — Ordu Mebusu Ferda Güley'in, Subay ve askerî memurların maaşatına dair olan 1453 sayılı Kanuna ek 3611 sayılı Kanununun 2 nci maddesiyle 5838 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin ruznameye alınmasına dair tahriri (2/91, 4/87)	434:436	1. — Sivas Mebusu Halim Ateşalp'ın, Sivas vilâyeti dâhilindeki hububat ve bakliyatın Ofis merkezlerine trenle nakledilip edilmediğine dair sualine Münakalât Vekâleti Vekili Muzaffer Kurbanoğlu'nun tahriri cevabı (7/927)	464
3. — Antalya Mebusu Burhanettin Onat'ın, Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun bâzı maddelerinin tadiline, iki maddesi ile muvakkat maddesinin kaldırılmasına ve mezkûr kanuna bâzı maddeler ilâvesine dair kanun teklifinin geriverilmesine dair tahriri (2/205, 4/88)	436	2. — Adana Mebusu Kemal Sarıbrahim-oğlu'nun, Adana'nın Mağara kazasında asliye mahkemesi teşkilinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Adliye Veklii Esat Budakoğlu'nun tahriri cevabı (7/360)	464:465
5. — Müzakere edilen maddeler	436		
1. — Sakarya Mebusu Nusret Kirişci-oğlu'nun, Devlet Şûrası Kanununa ek 6716			

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Tebliğat kanunu lâyihasının, encümendeki maddeleri gelmediğinden, müzakeresi tehir olundu.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 14 nci maddesinin 5 nci fıkrasının tadiline,

Mahakimin teşkilâtına ait ahkâmı muaddil 469 sayılı Kanunun 5 nci maddesine 981 sayılı Kanunla eklenen fıkranın tadiline dair kanunlar kabul edildi.

Amerika vatandaşları tarafından Türkiye'de yapılan yatırımlar hakkında Amerikan Hükümetinin vereceği garantilere mütaallik olarak, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 15 Ocak 1957 tarihinde nota teatisi suretiyle akdolunan Anlaşmanın tasdikine,

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1)

sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesine dair kanun lâ-yihaları ile;

Sakarya Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun, Devlet Şûrası Kanununa ek 2 . IV . 1956 tarihli ve 6716 sayılı Kanunun tadili hakkındaki kanun teklifinin görüşülmesi, alâkalı ve-killer hazır bulunmadığından, bir defaya mahsus olmak üzere tehir edildi.

14 . I . 1959 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi

Reisvekili

Kayseri Mebusu
İbrahim Kirazoğlu

Kâtip

Samsun Mebusu
Abdullah Keleşoğlu

Kâtip

Bolu Mebusu
İhsan Gülez

Sualler

Şifahi sualler

1. — Diyarbakır Mebusu Halil Turgut'un, Dicle - Hani, Hani - Lice, Lice - Kulp, Kulp - Muş yollarının yapımının ne durumda olduğuna dair şifahi soru takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (6/364)

Tahriri sualler

1. — Tokad Mebusu Sıtkı Eken'in, Turhal kazasıyla Zile arasındaki yolun Devlet yolları arasına alınması hususunda ne düşünüldüğüne dair tahriri soru takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/386)

2. — Malatya Mebusu Tefik Ünsalan'ın, Ankara'nın Altındağ kazası Maarif Memuru Rüştü Güngür hakkında yapılan tahkikatın

neticesine dair tahriri soru takriri Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (7/387)

3. — Niğde Mebusu Şefik Refik Soyer'in, Niğde - Çamardı yolunun ne zaman ikmal edileceğine dair tahriri soru takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/388)

4. — Van Mebusu Sait Erdiç'in, Başkale Hidro - Elektrik tesisatının ikmali hususunda ne düşünüldüğüne dair tahriri soru takriri İmar ve İskân Vekâletine gönderilmiştir. (7/389)

5. — Van Mebusu Sait Erdiç'in, Van'ın Çatak kazası halkına Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından ucuz fiyatla buğday satılmasının düşünüldüğüne dair tahriri soru takriri Başvekâlete gönderilmiştir (7/390)

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Lâyihalar

1. — Bir Avrupa Tediye Birliği kurulması hakkındaki 19 Eylül 1950 tarihli Anlaşmayı tadil eden 10 numaralı Ek Protokol ile 5 Ağustos 1955 tarihli Avrupa Para Anlaşmasını tadil eden 2 numaralı Ek Protokol'ün tasdikine dair kanun lâyihası (1/297) (Hariciye, Ticaret ve Bütçe encümenlerine)

2. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 6686 sayılı Kanunun 4 nci maddesinin ikinci fıkrasında ve bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası (1/298) (Münakalât ve Bütçe encümenlerine)

3. — İl İdaresi Kanununun ikinci maddesi-

nin (D) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası (1/299) (Dahiliye Encümenine)

4. — Maarif Vekâleti merkez teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki 2287 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan 4926 sayılı Kanuna bağlı kadro cetveline 5980 sayılı Kanunla eklenip 6331 sayılı Kanunla değiştirilen imam - hatip okulları kadrolarında değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası (1/300) (Maarif ve Bütçe encümenlerine)

5. — Maden kömürü havzasında işletme idarelerine lüzumlu arazinin tesbitiyle 17 Kânunusani 1326 tarihli ve 289 sayılı tezkerei sâmiye hükümlerinin ilgası hakkında kanun lâyihası (1/301) (Sanayi ve Adliye encümenlerine)

6. — 3127 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devlet Meteoroloji İşleri Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazifelerine dair Kanununun 11 nci maddesinin tadili ve bâzı maddelerinin kaldırılması hakkında kanun lâyihası (1/302) (Ziraat ve Bütçe encümenlerine)

Tezkereler

7. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkereci (3/337) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

8. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkereci (3/338) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

9. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkereci (3/339) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

10. — Ankara Mebusu Hüseyin Balık'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkereci (3/340) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

11. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkereci (3/341) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

12. — Kars Mebusu Turgut Göle'nin, teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkereci (3/342) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

Mazbatalar

13. — İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisarlar ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/278) (Ruznameye)

14. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Dahiliye Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkındaki 6808 sayılı Kanuna bağlı (2) sayılı cetvelin Teftiş Heyeti Reisliği kısmında değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/191) (Ruznameye)

15. — 3312 sayılı Hariciye Vekâleti teşkilât Kanununa bir madde eklenmesi ve Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin 4665 sayılı Kanunla değiştirilen Hariciye Vekâleti kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/207) (Ruznameye)

16. — Jandarma Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/86) (Ruznameye)

17. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun bâzı maddelerinin tadiline, bu kanuna bir ek ve 2 muvakkat madde eklenmesine ve muvakkat 3 ncu maddesinin kaldırılmasına dair kanun lâyihası ve Dahiliye, Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/186) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili İbrahim Kirazoğlu

KATIPLER : İhsan Gülez (Bolu), Abdullah Keleşoğlu (Samsun)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.
(İşel mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — Ticaret Vekili Hayrettin Erkmen'in, Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 6, 18 ve 27 nci maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasını görüşmek üzere Muvakkat Encümen teşkiline dair tavriri (1/291, 4/89)

REİS — Tavriri okuyoruz efendim.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına 3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 6, 18 ve 27 nci maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasının Ziraat, Ticaret ve Adliye encümenlerinden beşer âza alınmak suretiyle teşkil olunacak Muvakkat Encümeninde görüşülmesi hususunun karara bağlanmasını saygılarımla arz ve teklif ederim.

Ticaret Vekili
Hayrettin Erkmen

REİS — 3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 6, 18 ve 27 nci maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasının Ziraat, Ticaret ve Adliye encümenlerinden beşer âza alınmak suretiyle teşkil edilecek Muvakkat Encümeninde görüşülmesi hususunu talebeden bu tavriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — Ordu Mebusu Ferda Güley'in, Subay ve askerî memurların maaşatına dair olan 1453 sayılı Kanuna ek 3611 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle 5838 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin ruznameye alınmasına dair tavriri (2/91, 4/87)

Ankara, 10 Ocak 1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Geçen içtima yılında makamlarımıza sunduğum ve makamları tarafından 20 Ocak 1958 tarihinde Milli Müdafaa Encümenine havale edilmiş bulunan subayların maaşları ile ilgili kanun teklifim mezkûr encümenince ittifakla kabul edilerek 7 Haziran 1958 tarihinde Bütçe Encümenine havale edilmiştir.

Bu içtima yılının başlangıcından bugüne kadar 2,5 aya yakın bir müddet geçtiği göz önünde bulundurularak işbu kanun teklifimin Dahili Nizamnamenin 36 nci maddesi gereğince Heyeti Umumiye arz edilmek üzere gündeme alınmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Ordu Mebusu
Ferda Güley

REİS — Encümen.

BÜTÇE ENCÜMENİ M. M. BEHZAT BİL-GİN (İzmir) — Efendim; arkadaşımızın teklifi encümenindedir, encümenin ne şekilde çalıştığı da Yüksek Heyetinizin malûmları bulunmaktadır. Sabahtan gece yarısına kadar, tatil günü olup olmadığını hesaba katmaksızın encümen, müzakerelerine devam etmektedir. Bir saatin 60 dakika ve bir günün 24 saat olduğu düşünülürse, arkadaşımızın teklifinin müzakeresine, bu şerait içinde dahi, Bütçe Encümeni olarak imkân bulacağımızı arz ederim. Bu itibarla meselenin ayrıca gündeme alınmasına lüzum yoktur. Bütçe Encümeni vazifesini yapacaktır.

REİS — Ferda Güley!

FERDA GÜLEY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar; evvelâ subay ve askerî memurların maaşlarıyla alakalı bu kanun teklifimin, diğer branşlarda olduğu gibi, maaş artırıcı mahiyette olmadığını peşinen Heyeti Celilenize arz ve ifade ederim. Bendeniz şimdi ana hatlarıyla, esaslarını arz edeceğim kanun teklifimi, geçen sene 20 Ocak tarihinde vermiştim. Millî Müdafaa Encümeninde görüşüldü, ittifakla kabul edildi ve Bütçe Encümenine havale edildi. Havale tarihi 7. VI. 1958 dir. Tatil aylarını nazarı itibara almamak mecburiyeti vardır, kabul ediyorum. Ancak, 1 Kasım'da Meclisin açılmasından bu yana iki buçuk ay geçmiştir. Bu müddet içinde encümen kanun teklifimi tezekkür etmemiş ve bir neticeye bağlamamıştır. Bu seneki bütçe görüşmelerinin de pek yakın bir zamanda başladığı göz önünde tutulursa, Sayın Bütçe Encümeni Sözcüsünün şimdi vâkı beyanlarının kabule şayan olamayacağı aşikârdır. Bütçe Encümeni 1959 bütçesini ele almadan evvel geçen seneden bakıya bu kanun teklifini, ehemmiyetine binaen, bir neticeye bağhyabilirdi ve bağlamalı idi. Arz edeyim :

Bendeniz bu kanun teklifi ile peşinen ifade ettiğim gibi, bir artırma ve maaş ilâvesi istemiyorum. Subay ve askerî memurlar için tatbik edilen maaş sistemi ile sivil teşekküllerdeki memur vatandaşlarımıza tatbik edilen sistem arasında açık bir tearuz hali vardır. Bu tearuz halinin hemen kaldırılması, yıllardan beri devam eden bir haksızlığın hemen giderilmesi, ordunun moralinin yükseltilmesi ve meslekin cazip bir hale getirilmesi bakımından arka arkaya bir yığın tedbirler ittihaz etmek Yüksek Meclisin şiarıdır. Ben, mevcut haksızlığın derhal kaldırılmasını istiyorum. Elbette Yüksek Heyetiniz kabul ettiği ve görüşülmesine başlandığı zaman kanun teklifim üzerinde derinliğine ve genişliğine görüşlerimizi ben ve arkadaşlarım anlatacağız.

Kısaca şunları ifade etmeğliğime müsaadelerinizi rica edeceğim : Subaylar ve askerî memurlar için tatbik edilen askerî maaş kanunlarında bekleme ünitesi mefhumu yoktur. Askerî memurlar için bekleme ünitesi 3 sene olabileceği gibi, 6 sene de, 9 sene de, 12 sene de olabilir. Yani bir subay veya askerî memur bu müddetler zarfın-

da aynı maaşı alarak vazife yapmaya mecburdur. Halbuki sivil Devlet memurlarına ait maaş kanunlarında münhal yer olmasa dahi 3 sene sonra bir memur, sicili ve yaşı müsait ise, ufki olarak terfi eder, yani terfih edilmiş olur. Sicili ve yaşı müsaidolan bir öğretmen veya bir maliye memuru ve umumi olarak bütün sivil memurlar 3 sene sonra terfi eder, yani maaşı bir üst dereceye çıkar. Fakat bir albay - bir defa kanun tavih etmiştir - (Asgari bekleme süresinin iki misli bekledikten sonra kadroda münhal yer olmazsa bir defaya mahsus olmak üzere terfi edilir) diyor, yani 100 lira asli maaştan 125 lira asli maaşa çıkarılır. Niçin bir albay 100 lira asli maaşta iki defa 3 sene, yani altı sene bekleme ye mecbur ediliyor?

M. DAİM SÜALP (Siird) — Ferda Bey esasa, esasa!

FERDA GÜLEY (Devamla) — Esasa geçmek için - Yüksek Heyetinize bunu anlatmazsam müzakereyi kabul etmiyebilirsiniz. - Bu, mevzuun en mühim noktasıdır.

Muhterem arkadaşlarım; bir albay 6 sene mutlaka bekler. 6 sene de yarbaylıkta 90 lira asli maaşta beklemiştir. Şimdi albay olmuş, 6 sene de geçmiştir. Bir türlü yolunun ilerisine doğru geçemiyor. Kurmaylarda geçebilmektedir. O da ancak % 60 nispetindedir. Bütün meslek hayatını fedakârlıkla geçirmiş bulunan namuslu, çalışkan, fedakâr bir albay; 100 lira maaşı asli ile 6 sene, 9 sene, 12 sene bekleme ye mecburdur. Bugün orduda 12 senelik, 9 senelik ve en azından 6 senelik albaylar vardır. Bunlar bütün mahrutu doldurmaktadırlar.

Şimdi muhterem arkadaşlar; bu iki sistem arasındaki tearuzu kaldırmak ve askerî iki sistemi sivil memurlar için tatbik edilen sisteme intibak ettirmek için bir kanun teklifini verdim. Bu kanun teklifinin Yüksek Heyete hemen getirilmesini ve ehemmiyetine binaen müzakere edilmesini ve tensibinize mazhar olursa, yıllardan beri devam eden ve ordunun mâşeri vicdanında derin yaralar açan bir haksızlığın derhal giderilmesini arkadaşlarımdan ve Heyeti Celilenizden istirham ediyorum.

REİS — Bütçe Encümeni, buyurun!

BÜTÇE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Efendim, arkadaşımızın esas hakkındaki mütalâalarına bu-

rada dokunmayı yersiz buluyorum. Kanunun müzakeresine geçildiği zaman bu cihetler tetkik buyurulacaktır. Biz esasen kanunun lehinde veya aleyhinde bir mülâhaza ile onu geciktirmiş değiliz ki. Bütçe Encümeninin faaliyeti bu sene başladığı zamandan beri encümenin fâsılasız olarak çalıştığı malûmdur. Bütçe müzakereleri de başlamış bulunmaktadır.

İddia ettikleri gibi bu, bütçenin malî portesi üstünde bir teklif de değildir. O mevzular kanun teklifini görüşülmesine başladığı zaman halledilecektir. Bütçe Encümeni de bu teklifi, zamanında müzakere ve intacedecektir.

Bütçeye taallük eden bir meselenin Bütçe Encümeninde görüşülmeden evvel Mecliste müzakere buyurulamayacağı hususunda cümlelerin kaanaati mevcud olduğuna kaaniim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — Bütçe Encümeninde halen bekliyen kaç kanun vardır?

BEHZAT BİLGİN (İzmir) — 70 - 80 tane kanun vardır. (Yüz, sesleri) Hattâ daha fazladır.

REİS — Ferda bey, söz istiyor musunuz?

FERDA GÜLEY (Ordu) — Hayır, efendim.

REİS — Arkadaşımızın teklifinin ruznameye alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Ruznameye alınmamıştır, efendim.

Encümen muamelesini yapacaktır..

3. — *Antalya Mebusu Burhanettin Onat'ın, Turizm Endüstrisini teşvik Kanununun bazı maddelerinin tadiline, iki maddesi ile muvakkat maddesinin kaldırılmasına ve mezkûr kanuna bazı maddeler ilâvesine dair kanun teklifinin geriverilmesine dair takriri (2/205, 4/88)*

• **REİS** — Takriri okuyoruz, efendim

Yüksek Reisliğe

Aynı mevzuda yeniden bir kanun teklifi hazırlanmakta olduğundan Turizm Endüstrisini teşvik Kanununun bazı maddelerinin kaldırılmasına ve mezkûr kanuna bazı maddeler ilâvesine dair kanun teklifimi geri alıyorum.

Antalya Mebusu
Burhanettin Onat

REİS — Geriverilmiştir, efendim.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Sakarya Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun, Devlet Şûrası Kanununa ek 6716 sayılı Kanununun 1 nci maddesine bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Dahiliye ve Muvakkat Encümen mazbataları (2/129) (1)*

REİS — Takrir var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Bütçe Encümeninde bütçe müzakerelerinin nihâyetlenmesinden evvel intacı, tahsisat konması bakımından zaruri olduğundan ruznamenin birinci müzakeresi yapılacak maddeleri arasında 3 neü sırada kayıtlı bulunan ve Devlet Şûrası Kanununa ek 6716 sayılı Kanunun birinci maddesine bağlı cetvelde değişiklik yapılmasına müte-dair kanun teklifinin diğer bütün işlere takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesini saygı ile arz ederim.

Muvakkat Encümen Reisvekili
İzzet Akçal

REİS — Kanun teklifinin takdimen görüşül-

(1) 11 sıra sayılı matbuva zaptın sonundadır.

mesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde Kemâl Sarıibrahimoğlu. (Yok, sesleri.) Hamdi Öner.

HAMDİ ÖNER (Adana) — Muhterem arkadaşlar, memleketin iki büyük kaza cihazının başında iki büyük mahkeme vardır. Birisi Temyiz Mahkemesi, diğeri de Devlet Şûrası Mahkemesidir. İlmî olmıyan ıstılahlarla bunlardan birisine adli kaza, diğesine de idari kaza, denilmiştir. Halbuki bunların görev bakımından aralarında bir tefrik yapmaya imkân yoktur. Temyiz Mahkemesi bazı idari vazifelerle muvazzaf olduğu gibi Devlet Şûrası da birçok ahvalde adli vazifeler ifası ile mükelleftir. Ve Yüksek Meclis şimdiye kadar bunların vazifelerini, tahsisatlarını tâyinde aralarında hiçbir fark gözetmemiştir. Bir defa Cumhurbaşkanını, Hükümet elemanlarını muhakeme edecek Yüce Divan her iki mahkemenin üyelerinden teşekkül eder. Yüce Divan, Ceza Usulü Muhakemeleri Kanunu dairesinde Ceza Kanununu tatbik eder. Memleketin

bir numaralı ve iki numaralı makamlarını, vekilleri muhakeme edecek mahkemeyi teşkil eden bir teşkilâtın bir unsurunu işgal eden zevatın Temyiz Mahkemesi Reis ve âzasından farklı tutulmasına hiçbir makul sebep yoktur.

Devlet Şûrası Uyuşmazlık Mahkemesine de iştirakle orada da adliye teşkilâtına veçhe verir ve aynı zamanda doğrudan doğruya adli vazifeler ifa eder. Eskiden bir karar hâkimliği müessesesi vardı, yani ilk tahkikat yapıldıktan sonra maznunun mahkemeye sevkine lüzum olup olmadığını takdir eden bir âra hâkimi vardı. Devlet Şûrası bu vazifeyi yapar. Yani valiler, müsteşarlar, Devletin birçok yüksek makamını işgal eden kimselerin ceza mahkemesine sevkine lüzum olup olmadığı hakkında karar verir, bu da tamamen adli kazaya ait bir vazifedir. Keza Memurin Muhakemat Kanununu tatbik eder. Bunun yanında Temyiz Mahkemesi ile birtakım vazifeler de ifa ederdi.

Şimdi arkadaşlar; Temyizde vazife gören Başmüddeiumumilik yardımcılara, raportörlere birçok vazifeler verilmiştir. Bunlara mütenazır olarak Devlet Şûrasında da aynı şekilde vazifeler ifa edilmektedir. 2 nci Dairede 125 lira alan 1 ve 35 den yukarı maaş alan sadece 57 arkadaşı istihdaf eder. Yani mahkemeye çıkmadan vazife görenlerin sayısı nihayet bu kadardır. Bunları Temyiz Mahkemesi teşkilâtında çalışanlardan ayrı olarak ve daha dün bir dereceye tâbi tutmaya hiçbir sebep yok. Devlet Şûrası tahsisatının artırılmasına sebeb olan eski kanunda tamamen Hâkimler Kanununa atıfta bulunulmuştu. Yani hâkimler ne tahsisat ve ne ödenek alırlarsa Devlet Şûrası mensupları da aynı tahsisat ve ödeneği alırlardı. Şimdi bir fark gözetiliyor : «Adli teşkilâta ağır ceza reisleri vardır, bunlar keşiflere gidiyorlar ve diğer hayati işlerle meşgul oluyorlar. Onun için bunlar arasında bir fark gözetilmeli ve bu sebeple de kanun baş sözcülerine ve muavinlerine daha dün bir tahsisat verilmelidir» deniyor. Nusret Kirişcioğlu arkadaşımız eski duruma uygun bir teklifte bulunuyor. Bendeniz de bugünkü sistemin yani hâkimler tahsisatına mütenazır sistemin tamamen muhafazası hususunda bir takrir hazırladım, bunu Yüksek Heyetinize sunuyorum.

Şimdiye kadarki, rejimde, Devlet Şûrası mensuplarına verilecek tahsisat Hâkimler Kanununa atfedilmiştir. Binaenaleyh, mevcut durumun muhafazası ve aralarında bir tefrik yapılmasına bir sebebolmadığı için Nusret Kirişcioğlu arkadaşımızın teklifleri daire-sinde müzakere yapılmasını istirham ediyorum ve bu hususta da bir önerge takdim ediyorum.

REİS — Nusret Kirişcioğlu, buyurun.

NUSRET KİRİŞCİOĞLU (Sakarya) — Muhterem arkadaşlarım, bir noktayı belirtmek istiyorum.

Biraz evvel konuşan Himdi Öner arkadaşımızın beyanları miktara, binnetice maddeye ait bulunmaktadır. Bu itibarla bu kabül temen-nilerin maddenin müzakeresi sırasında izhar buyurulması daha isabetli olacaktır. Maddelere geçildikten sonra, bu kabül konuşmaların yapılmasında daha çok fayda vardır, kanaatindeyim. Bunu arz etmek için söz aldım.

REİS — Şahap Kitapçı.

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Pek muhterem arkadaşlarım; en yüksek idari kaza ve istişare organımıza karşı arkadaşımızın gösterdiği yakınlıktan dolayı kendisine teşekkür ederim. Yalnız Devlet Şûrası âzalarına, raportörlerine, muavin ve kanun sözcülerine bu tazminat verilirken, hâkimlerimize olduğu gibi, aynı noktai nazardan hareket edilmişti. Esbabı mucibede bir zuhul eseri olduğunu zannediyorum. Şöyle bir fikraya tesadüf ediyoruz. Bu teklifle arkadaşlar verilen tazminatı temsil ödeneği olarak ifade etmişlerdir. Şimdi bu esbabı mucibenin yeniden değişmesi imkânsızdır. Yalnız zabıtlarda, verilen ve artırılması istenenin, temsil ödeneği olmayıp, tazminat olduğunun vazihan belirtilmesinde fayda mülâhaza ediyorum. Çünkü biz bunu temsil ödenekleri olarak kabul ve bu yolda her hangi bir müzakere cereyan etmemiş şekilde gösterirsek, yarı temsil ödeneklerinin artırılması veya artırılmaması mevzuunda da bir kıstas olarak ele alınabilir.

Mâruzatım şu olacaktır : Görüşmekte olduğumuz şey, Şûrayı Devlet mensuplarına verilen temsil ödeneğinin artırılması değil; hâkimlerin Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanunun tadiliyle artırdığımız ödeneklerin mütena-

zır bir tahsisat kanunudur. Bunun böylece bilinmesinde ve zapta böyle dereinde fayda mülahaza ediyorum.

REİS — Encümenin bu hususta bir mütalâası var mı? Encümen söz istiyor mu?... (Hayır, sesleri)

Başka söz isteyen var mı? Yok... Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir...

Takrirden müstaceliyet teklifi de vardır. Müstaceliyeti reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Şûrası Kanununa ek 2. IV . 1956 tarihli ve 6716 sayılı Kanunun tadili hakkında Kanun

MADDE 1. — 2 . IV 1956 tarihli ve 6716 sayılı Kanunun birinci maddesine bağlı cetvel, ekli şekilde değiştirilmiştir.

REİS — Bir takrir var okuyoruz.

Yüksek Riyasete

Şûrayı Devlet Kanununa ek 6716 sayılı Kanunun birinci maddesine ek cetvelin ilişik cetvele uygun olarak tadilini arz ve teklif ederiz.

19 . XII . 1958

Balıkesir Mebusu

M. Halûk Timurtaş

Kostamonu
Zeki Cemal
Diyarbakır
Dr. Kâmil Tayşi
Antalya
Mehmet Ak
Gaziantep
Okunamadı
Nevşehir
H. Hayati Ülkün
Amasya
Kemal Eren
Eskişehir
Hamit Dedelek
İzmir
Necdet İncekara
Kocaeli
Sadettin Yalın

Bolu
Kadir Kocaeli
Çankırı
Kâmil Tabak
Okunamadı
Kars
Turgut Göle
İstanbul
Faruk Gürtunca
Ordu
Muammer Tekin
Yozgad
Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Mardin
Şevket Dursun
Afyon Karahisar
Orhan Uygun

Muş
Şemsi Ağaoğlu
Siird
M. Daim Süalp
Aydın
Fethi Batur
Çanakkale
Okunamadı
İstanbul
H. Yuannidis
İzmir
Ekrem Kavur
Antalya
İbrahim Subaşı
Sinob
Hamdi Özkan
Çankırı
Dursun Akçaoğlu
Bingöl
Said Göker
Eskişehir
Hicri Sezen
Çankırı
Ferhan Arkan
Samsun
Nüzhet Ulusoy
İçel
İbrahim Gürgen
Ordu
Münir Ekşi
Zonguldak
Suat Başol
Artvin
Hilmi Çeltikçioğlu
Çankırı
Ethem Yalçınalp
Afyon Karahisar
Orhan Kökten
İstanbul
Rüştü Güneri
Çankırı
Naşit Fırat
Zonguldak
Ali Kaya

Mardin
Selim Telliagaoglu
Siird
Fikri Şendur
Trabzon
Pertev Sanaç
Sakarya
Hamdi Başak
Manisa
N. Sadi Altuğ
Siird
Baki Erdem
Bitlis
Nusrettin Barut
Manisa
Sezai Akdağ
Antalya
Adnan Selekler
Antalya
Kenan Akmanlar
Yozgad
Fuad Nizamoglu
Bolu
İhsan Gülez
Adana
M. K. Küçüktepeimar
Afyon Karahisar
Kemal Özçoban
Diyarbakır
Hâmid Zülfü Tığrel
Çankırı
Kemal Barlas
Diyarbakır
Sezai Demiray
Bitlis
Rifat Bingöl
Kırşehir
Fazıl Yalçın
Çanakkale
Halim Alyot
Çorum
Kemal Terzioğlu
Adana
Suphi Baykam

C E T V E L

Aylığı	D.	Sıfatı	Aylık tahsisatı
150	1	Şûrayı Devlet Birinci Reisi	800
125	2	Şûrayı Devlet Daire Reisleri ve Başkanun Sözcüsü	
100	3	Şûrayı Devlet âzaları	650
100	3	Şûrayı Devlet Kanun Sözcüsü	
90	4	Şûrayı Devlet Kanun sözcüleri ve Baş-yardımcıları	
80	5	Şûrayı Devlet Kanun sözcüleri ve birinci sınıf yardımcıları	
70	6	Şûrayı Devlet Kanun sözcüleri ve ikinci sınıf yardımcıları	550
60	7	Şûrayı Devlet 3. sınıf yardımcıları	
50	8	Şûrayı Devlet 4. sınıf yardımcıları	
40	9	Şûrayı Devlet 5. sınıf yardımcıları	400
35	10	Şûrayı Devlet 6. sınıf yardımcıları	

REİS — Halûk Timurtaş.

M. HALÛK TİMURTAŞ (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, benden evvel konuşan muhterem arkadaşlarımızın da temas ettiği üzere, bu teklifimizi yaparken göz önünde bulundurduğumuz nokta şu idi; hakikaten en yüksek idari kaza mercii olan Devlet Şûrası mensuplarımızın tahsisatının da, tıpkı kendilerinininki gibi kaza fonksiyonunu yapan adli kaza mensupları hakkında daha önce kabul buyurulan kanunla aynı seviyeye getirilmesi bakımından bu teklifi yapmış bulunuyoruz. Muvakkat Encümen teklif edilen cetveli şu şekilde kabul etmiştir: Birinci, ikinci ve üçüncü derecelerdeki Devlet Şûrası Birinci Reisi, daire reisleri, âzaları ile Baş Kanun Sözcüsü - aldıkları maaşa bakılmaksızın - 800 lira, ondan sonra 3 ve 4 ncü derecedeki kanun sözcüleri ve başmuavinlere 500 lira, mütaakiben 5, 6, ve 7. derecedekilere 350, 8, 9, 10 ncü derecedekilere yani muavinlere 250 lira temsil ödeneği kabul edilmiş bulunmaktadır. Bizim teklifimiz ilk 800 lirayı aynen kabul ettikten sonra, Temyiz mahkemeninde kabul etmiş olduğunuz veçhile 3 ve 4 ncü derecedekilere 650, 5, 6 ve 7 ncü derecedekilere 550, 8, 9 ve 10 ncü derecedekilere 400 lira olması şeklindedir. Yani tam mâ-

nasiyle arada musavat temini maksadiyle bu teklifi yapmış bulunuyoruz. Bendeniz Muvakkat Encümeninin bu üçüncü dereceden itibaren yapmış olduğu değişikliğin tam ve hakiki mânasını şahsan anlamış ve kavramış durumda değilim. Şimdi mütenazır hizmetler bakımından Temyiz mahkemesi raportörü ile Devlet Şûrasındaki raportörün mesaisi tefrik edilirken bu hususta encümenin izah vermesi lâzımdır ki, 650, lira yerine 550, 500 lira yerine 350 liranın kabul ediliş sebeplerini anlamış olalım.

Muhterem arkadaşlar, bendenizin istirhamı, bu mevzuda bir ayrılık yaratmıyarak tam mânasiyle bir müsavatın temin edilmesi şeklinde yüksek reylerinizin kullanılmasından ibarettir.

REİS — Şahap Kitapçı!

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokat) — Efendim, Halûk Timurtaş arkadaşımızın ve ona iltihak eden arkadaşlarımızın teklifine can ve gönülden katılıyorum. Esasen Devlet Şûrası mensuplarına ödenek verilmesine dair olan ve bu defa tadili düşünülen 6716 sayılı Karfun, hâkimlere ödenek verilmesine dair olan 5017 sayılı Kanuna mütenazır olarak çıkmıştı. 6716 sayılı Kanun eski 5017 sayılı Kanun gibi maaş derecesi karşılığına ödenekler koymak suretiyle hâkimlerinkinin

aynını yapmıştır. Bugün Devlet Şûrası mensuplarının başarmak zorunda kaldığı iş adedinin gittikçe artmakta bulunması ve buna ilâveten kendilerine Yüksek Seçim Kurulunda ve uyuşmazlık mahkemelerinde vazife gördürülmesi karşısında vermeyi düşündüğümüz tahsisatı bütün unsurları ve esbabı mucibesıyla aynı şekilde kabul etmemiz lâzımdır. Devlet Şûrasının kararları, gerek idari makamlar tarafından gerekse adliyenin organı olan icra tarafından lâzımül icra ve ittibadır.

Bu itibarla hâkimlerden hiç farkı bulunmayan bu arkadaşlarımıza eski kanuna göre hâkimlere verdiklerimizin aynını verdiğimiz halde bu defa hâkimlere ait tadil teklifinden ayrı bir noktai nazardan hareket edilmekte olduğunu, encümenin sadece malî portesi bakımından düşünerek garip bir sonuca vardığını Yüksek Heyetiniz görecektir.

Sonra arkadaşlar; hâkim muavinleri için son defa tâyin edilen tahsisat epeyce bir yekûna baliğ olmaktadır. Bunun esbabı mucibesi de, mesleki cazip kılmak ve bunların çıkmamalarını temin etmektir.

Aynı esbabı mucibeyi Devlet Şûrası mensuplarında da müdafaa etmek kabildir. Bugün Devlet Şûrasında mütenevvi işler gören pek çok arkadaşımız, muavin sınıfından ayrılarak, birçok idari vazifelerde ve İktisadi Devlet Teşekküllerinde buldukları imkânlar dolayısıyla bu mesleklerini terk etmektedirler.

En yakın bir zamanda Devlet Şûrası vazife ve salâhiyetlerine ait kanun geldiğinde bu muavin sınıfındakilerin âza intihabı v.s. bakımından daha iyi imkânlar sağlanacak ve Şûrayı Devlete girenlerin meslekte kalmak arzuları yerine getirilmiş olacaktır. Yakında gelmesi beklenen bu kanunun ne gibi imkânlar getireceği bilinmemekle beraber şimdi bu hüküm dolayısıyla hâkimlere mütenezir olmak üzere 400 liradan başlamasını temenni etmek yerinde olur. Bu sebeple Halûk Timurtaş arkadaşımızın teklifine iştiraki vazife telâkki ediyorum.

REİS — Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Sakarya) — Efendim, hakikaten bir ödenek artırma, teklif edilirken bunun aleyhinde konuşmak kolay olmuyor. Yalnız, şahsım adına arz edeyim ki, encümen metninin hiçbir mucip sebebi yokmuş gibi konuşuldu. Ben teklif sahibi olarak buna

cevap vermek istiyorum. Şûrayı Devletle, yani idari kaza ile adli kaza arasında hakikaten bir muadelet tesis etmek lâzım. Yalnız bir noktaya işaret etmek istiyorum : Birinci sınıfa ayırma, Meclis kararıyla olur. Meselâ; 150 lira maaşlı bir ağır ceza reisi ile Temyizde muayyen kadro bulunduğu için fiilen birinci sınıf hâkimlik yapmamakta bulunan hâkimlere 650 lira ödenek takdir buyurdunuz. Şimdi, Şûrayı Devlet camiası içinde bu durumda olan her hangi bir kanun sözcüsü ve muavin mevut değildir. Yani, meselâ, Şûrayı Devletle âza olmaya hak kazanmış ve âzalığı kabul edilmiş sadece münhal olmaması sebebiyle seçilememiş şahıslar, kanun sözcüleri ve muavinler için 650 liralık kadrolar mevut değildir.

Müddeiumumi ile kanun sözcüsü arasında için külfeti bakımından bir mukayese yapmak mümkündür. Kanun sözcüleri dosyayı tetkik edip mütalâa verirler. Mütalâa vermek hallerinde kendilerinin müddeiumumilik vasfı ortadadır. Fakat müddeiumuminin, adliyedeki müddeiumuminin, bundan gayri vazifeleri mevcuttur. Keşifler, tahkikat, v.s... kanun sözcüsünden fazla olarak müddeiumuminin üzerine tahmil ettiğimiz mükellefiyetlerdir, vazifelerdir. Demek ki, vazifenin ağırlığı bakımından da bir fark mevcuttur. Temyizdeki raportörlerle buradaki muavinler arasında bir benzeş varsa da burada da dikkat edilecek bir başka nokta mevcuttur, muhterem arkadaşlarım. Umumi adliye kadrosu içinde Temyizde raportör durumunda olanlar % 2-3 nispetindedir. Bunun dışında % 97 si hüküm vermek salâhiyetini haiz hâkimlerdir. Halbuki muavin durumunda olan Şûrayı Devletteki arkadaşlarımız hüküm verme salâhiyetini haiz değildirler. Yani muavinler için raportörlük bir asli vazifedir. Adliye camiası içinde Temyizde raportör olarak çalışanlar istisnai bir zümreyi teşkil ederler.

Bunları arzdan maksadım, bizim teklifimizin ve encümenin hiçbir mucip sebebi yokmuş gibi ifadelerde bulunulmasının doğru olmadığına işaret etmek içindir. Takdir Yüksek Heyetindir. Eğer hakiki adaleti tesis etmek istiyorsak, üzerlerine daha çok vazife tevdi ettiğimiz insanlara daha çok nimet vermek, varmak istediğimiz adaletin bir icabı olur. Takdirlerinize arz ediyorum, efendim.

REİS — Hamdi Öner.

HAMDİ ÖNER (Adana) — Muhterem arkadaşlarım, vazifelerin ifasında hüküm vermekle mütalâaa beyan etmek arasında hiçbir fark yoktur. Bu hususta meselâ bir hâkimin C. M. U. sıfatıyla bir kimse hakkında idam kararı istemesiyle hâkim sıfatıyla idam hükmünü vermesi bir kanaatin ifadesinden ibarettir. Vazife bakımından aralarında fark yoktur.

Devlet Şûrası Kanununda şimdiye kadar Yüksek Meclisin koymuş olduğu bir statü vardır. Takririnde arz ettiğim gibi Devlet Şûrasının tahsisatının artırılmasına aidolan madde şudur: (6716 sayılı Kanuna bağlı cetveldeki tahsisatların ödeme şekil ve şartları hakkında 5017 sayılı Kanunun hükümleri tatbik olunur.)

Yani Hâkimler Kanunu ödeneklerin artırılmasına dair olan kanun tatbik edilir. Buna mütenazır olarak şimdi (5017 sayılı Kanun yerine 7168 sayılı Kanun hükümleri tatbik edilir) demek iktiza eder. Fuzuli olarak tadil yapmak, ayrı hükümler koymak, hem maliyeci arkadaşların teccüslerini davet edecek ve hem de kasdolunmıyan bâzı ahkâm çıkarılmasına sebep olacaktır. Devlet Şûrasında mütalâaa beyan edenlerle, Temyiz Mahkemesindeki aynı vazifeyi ifa eden raportörlerin vazifeleri arasında hiçbir fark yoktur. Devlet Şûrası da hayati ve ehemmiyetli vazifeler görür. Adalette de bu muhakkak böyledir. Onun için mevcut statüyü muhafaza zarureti vardır. Her iki müessese arasında görev bakımından bir fark yapmak lüzumsuz bir kurgunluğa sebeb olabilir. Esasen Yüksek Meclis bir fedakârlık yapmıştır. Binaenaleyh eski kanun olan 5017 sayılı Kanun yerine (Hâkim ödeneklerine dair yeni kabul edilen 7168 sayılı Kanun dairesinde madde tedvin edilir) diye maddenin tadilini istirham ediyorum ve bir önerge takdim ediyorum.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, son konuşan arkadaşımızdan başlayayım :

Hamdi Öner Bey diyor ki; «Eski kanunda bir hüküm vardı; Şûrayı Devlete biz tazminat verirken hâkimler için verdiğimiz tazminatı esas kabul etmiş ve (5017 sayılı Kanun tatbik edilir.) demekle işi halletmiş idik; şimdi de son, hâkimlere verilen Tazminat Kanununun num-

rasını buraya yazar ve bu kanun tatbik edilir, dersek işi daha iyi halletmiş oluruz.» Değil mi Hamdi Bey? Anladığıma göre böyle dedi.

HAMDİ ÖNER (Adana) — Evet.

MEHMET DAİM SÜALP (Devamla) — Eğer Hamdi Bey arkadaşımızın söylediğini yapacak olursak burada raportör, muavin, kanun sözcüsü diye tavsif edilen arkadaşlarımızdan hiçbirisi tazminat alamaz. Neden? Çünkü bizim hâkimlere son yaptığımız zamlar kabul ettiğimiz sistem tamamen birinci sistemden ayrıdır. Birinci sistemde hâkimlere derecelerine göre tazminat veriliyordu. Biz bunlara zam yaparken onu bir tarafa bıraktık. Hâkimler Kanunundaki sınıflamaya göre verdik. Birinci sınıf hâkimlere şu verilir, ikinci sınıf hâkimlere şu verilir, üçüncülere şu, dördüncü sınıf hâkimlere şu verilir, diye tesbit ettik. Eğer bu hükmü aynen bırakırsak bu söze arkadaşlarımız hâkim olduklarına göre bu sınıfların hiçbirisine giremezler ve tazminattan mahrum kalırlar. Tamam mı, beyefendi?

Şimdi raporu arza geliyorum:

Muhterem arkadaşlar, Şûrayı Devleti encümenimiz tetkik ederken iki kısma ayırmak suretiyle tetkik etti. Evvelâ hâkim mevkiinde olanlar, karara iştirak edenler ve temyiz hâkimleriyle kabili kıyas olanlar... Bunları bütün hak ve salâhiyetleriyle hâkim olarak kabul ettik. Bunlar, uyumsuzluk mahkemelerinde müşterek vazife görürler, Divanı Âlide müşterek vazife görürler ve başka vazifelerde aynı salâhiyetleri haiz oldukları için Temyiz Mahkemesi hâkimlerine verdiğimiz tazminatı aynen bunlara vermiş bulunuyoruz. Temyiz Mahkemesi hâkimlerine 800 lira tazminat veriyorduk. Şûrayı Devlet Birinci Reisi, daire reisleri, âzalarına ve Başkanun Sözcüsüne 800 lira verdik. Geri kalan kanun sözcüleri ve muavinlerine arkadaşlarımızın bir kısmı raportör dediler ve bunları Temyiz Mahkemesindeki raportörlerle mukayeseye kalkıştılar. Arkadaşlarımızın bu fikirlerine cevap arz edeyim :

Temyiz Mahkemesinde hukuk mezunu raportörlere hiçbir tazminat verilmemektedir. Arkadaşlarımız; «Oradaki raportörlere verdiğimiz tazminat niçin bunlardan esirgeniyor?» diyorlar.

Temyiz Mahkemesinde iki türlü raportör vardır. Birincisi, hâkimlikten gelenler. Bunlar muvakkaten gelirler, bir iki sene sonra tekrar hâ-

kimliğe avdet ederler. Bunlar Hâkimler Kanunundaki tasnife girerler, bunlara tazminat verildi. Bir de hukuk veya diğer bir yüksek mektep mezunu olup da hâkim sınıfına girmiyenler vardır, bunlar karara iştirak etmezler, bunlara hiçbir şey verilmiş değildir. Ama biz Şûrayı Devlet mensuplarını teşvik etmek ve âzalığa yetişsinler diye, maddi hayatlarında da sıkıntı çekmemeleri için eskiden verilmekte olan tazminatı nazarı dikkate alarak bunları kademeli bir şekilde gruplandırdık ve eskiden asgari 75 lira alana 250 lira verdik. Yani asgari 250, sonra 350 ve 500 olarak bunu tesbit etmiş bulunuyoruz. Görülüyor ki, bunları hâkimlerle mukayese etmek doğru değildir. Bunlar karara iştirak etmiyorlar, merkezde bulunuyorlar. Biz hâkimleri teşvik edelim, hâkimlik meslekine rağbeti artıralım, diye en küçük kademeye 400 lira tazminat koyduk. Çünkü küçük kademeli hâkimler nahiyelerde, kazalarda vazife görmek mecburiyetindedirler. Bu esbabı mucibe ile bunlara 400 lirayı kabul etmiştik. Encümeniniz esbabı mucibede ayniyet görmemektedir. Ancak arz ettiğim mülahazalarla bunu gruplandırmayı muvafık gördük ve bu miktarları tesbit ettik. Tekliflere encümen olarak iştirak etmiyoruz. Mâruzatım bundan ibarettir.

ÖMER LÜTFİ ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Reis Bey, encümeden bir sualim var, müsaade ederseniz sormak istiyorum.

REİS — Şimdi konuşmalar devam etmektedir, ona da imkân veririm.

AZİZ URAS (Mardin) — Halûk Timurtaş arkadaşımızın yaptığı teklif bir muadelet temini içindi: Akla en salim gelenir bu olduğunu itiraf etmek isterim. Gerçek Nusrat Kirişcioğlu ve gerekse Mehmet Daim Süalp arkadaşımızın ne demek istediklerini anlamak için dehşetli surette yorulduğum, kafamı çalıştırdım, mümkün değil bir netice çıkaramadım. Belki nüansları kavrayamıyorum. Bunlar aynı fonksiyonu yapan biri idari diğeri de kazai müessesedir. Bunların mensubini için nasıl bir tefrik düşünülebilir?

Akluma şu geldi : Komisyon malî portesini söylerse bunun üzerinde fazla konuşulmuş olmanın kefareti de verilmiş olur. Kaldı ki, Süalp arkadaşım dedi ki, bizim bunları diğer arkadaşlardan ayırmamızın sebebi, ötekiler için teşvik edici bir durum ihdas etmektir. Şûrayı Devlete girmek için de elbette tâlipler olacaktır ve bu

tezyitte bunlar için de aynı vetireyi kabul lâzımdır.

Ben komisyon arkadaşlarımdan rica ediyorum; bunun malî portesi nedir? Bu kadar büyük ceht sarf etmenin sebebi nedir? Kendimi çok zorladım anlamak için, mümkün olmadı.

REİS — Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, suallere sıra gelmiş olsaydı eski durum ile yeni durum arasında, Şûrayı Devlet mensupları aleyhine bir fark var mıdır, yok mudur diye, soracaktım. Bunun cevabı olarak encümen, zirvelerdeki müstesna, aşağıdakilere doğru yani Şûra aleyhine bir fark olduğunu söylemek zorunda kalacaklar ve bu takdirde konuşmak lüzumu hâsıl olmayacaktır. Esasen suallere daha sonra sıra gelecek denilmeseydi, söz almak mecburiyetinde kalmıyacak ve Yüksek Heyetinizi tasdi etmiyecektim.

Arkadaşlar, bu mesele için esasını konuşmak suretiyle halledilmelidir. İstedığımız nokta budur. Adli kaza ile idari kaza için evvelki mevzuatla kabul edilen tahsisat ahkâmı aynı iken, bir müsavatı âmme o zaman temin edilmişken, şimdi bunun ihlâl edilmesinin esbabı mucibesi nedir? Yüksek Heyetinize arz edeceğim, esas ruh noktası buradadır.

Burada şahsı adına konuşan Sayın Kirişcioğlu arkadaşımız külfetle nimeti mukayeseye girdiler ve orada misal olarak birinci sınıfa ayrılan ağır ceza reislerinin durumunu ele aldılar. Arkadaşlar, eğer bu noktaya avdet gerekirse, bendenizin naçiz kanaatime göre, adli kaza için kabul buyurduğunuz kanunla birinci sınıfa ayrılmış olan ve filhâl 150 lira asli maaş üzerinden para alan zatın Temyizde olmamasından dolayı 800 almayı da 650 lira tahsisat alması esasta doğru değildir. Çünkü artık bu zat meslekinin son kademesine hem hukukan, hem maaşın gelmiştir. Ama Temyizde çalışmıyor da bir ağır cezanın başında çalışıyor esasta fark yoktur. Çünkü birinci sınıfa ayrılan hâkimler için zaten puvan usulü de kalkar. Artık onlar, gördükleri işlerden dolayı, puvana tâbi tutulmazlar. Bunlar, olgun hâkimler kabul edildikleri için puvandan müstesna tutulurlar. Şu halde durumları hukukan aynı olanların, tahsisat nispetinin de aynı olması lâzımdır. Oradaki hatayı burada da tekrar için, onu buna misal gösteremeyiz arkadaşlar.

Sonra encümen sözcüsü sayın arkadaşım Daim Süalp, Temyizde hâkim olan ve hâkim olmayan raportörler diye bir tasnife gitti, «Hâkim olmayanlar raportör olsalar dahi tahsisat almazlar» dedi. Temyizde raportör olmayan zevat hukuk mezunudur, fakat hâkim değildir. Bunlar stajyerdir. Raportörler hâkim kadrosundan gelirler. Hâkimdirler, raportörlüğe salâhiyetlidirler. İnceledikleri dosyaları heyete raporte ederler. Fakat stajyerlerin raporte etmek yetkileri yoktur.

Sonra gene prensibe dönelim. Eğer nimet ile külfet arasında mukayeseye gideceksek ve bunlara göre tahsisatı kademelendireceksek adli kazadan da misal almak mümkündür. Bugün bâzi küçük kazalardaki sorgu hâkimleri senede 20 - 30 âzami 60 dosyaya bakar. Bu zevatın işi azdır diye kendilerine tahsisatı daha az vermiyorsunuz.. Bilfarz Ankara sorgu hâkimi daha çok yorulduğu halde, asli maaşına göre ona ne tahsisat veriyorsanız, aynı asli maaşı alan meselâ en küçük bir kazada en az işi olan sorgu hâkimine de aynı tahsisatı veriyorsunuz. Şu halde külfet bakımından da kıyas yerinde değildir.

Sonra bir noktaya daha dikkatinizi çekmek isterim. Arkadaşlar yanılmıyorsam, Devlet Şûrası kadrolarında hayli zamandan beri bir tevsiye gidilmemiştir, buna mukabil Devlet Şûrasının işleri mütemadiyen artmıştır. İşler o kadar artmıştır ki, (hiç kimse üzerine alınmasın, belki bu çatının altında Devlet Şûrasının kıymetli reisleri, âzaları, raportörleri, müddeiumumileri de bulunabilir, onlar da alınmasınlar;) Devlet Şûrası bugün tıkanık hale gelmiştir ve işler maalesef umulduğu kadar süratle çıkmamaktadır. Anma bunlardan dolayı şahısların kusuru olduğu yolunda bir iphamı asla aklımdan, hâtırdımdan geçirmiyorum, bunun asıl sebebi her şeyden evvel kadro meselesidir. Kadroyu genişletmezsek ve işler çoğalursa sonra çalışanlar, reis ve âzalardan ister müddeiumumi olsunlar, ister muavin olsunlar, veya isterse dosyayı hazırlayan raportörler olsunlar; bunların hepsi de çok yorulan insanlardır. Bunlardan neyi esirgiyeceğiz? müsavattır. Bunun ihlâli isabetsizdir ve icapsızdır. Mâruzatım ve kanaatim bundan ibarettir.

REİS — Daha yedi arkadaş söz almış bulu-

nuyor. Kifayet takriiri vardır. Okuyup reylerinize arz edeceğim.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSVEKİLİ İZZET AKÇAL (Rize) — Söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Aziz arkadaşlarım, elbette takdir Yüksek Meclise aidolacaktır. Ama ben encümen reisi sıfatıyla vaziyeti aydınlatmak mecburiyetinde olduğuma kaaniir. Bundan başka da, arkadaşlarımla suallerine cevap vermek mecburiyetindeyim.

İzah edildi, sözcü anlattı, teklif sahibi Nusret Kirişoğlu arkadaşımızı etraflıca izah etti. Temyiz Mahkemesi Başreis, Reis ve âzalarıyla, Başmüddeiumumisi ile Şûrayı Devlet Kanun Başsözcüsü, Başreis ve âzalarını tamâmiyle ödenek bakımından müsavi bir vaziyete getirmekteyiz. Temyiz Mahkemesinde çalışan raportörleri iki sınıf üzerinde mütalâa etmek lâzımdır. Bunlardan birisi hukuktan mezundur, Temyizde raportörlük yaparlar, 10 - 15 seneden beri raportörlük yaparlar, hiç tahsisat almazlar, yalnız maaş alırlar.

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Yanlış!

İZZET AKÇAL (Devamla) — Burada arz etmek istemem ama, bünye hakkında esaslı malûmat sahibiyim. Bunu bu kürsüye getirdim, uzun uzadıya konuşuldu, maalesef reddedildi. Benim beyanatım o teklifimin konusu üzerinde, bu kadardır.

Şimdi, Temyiz Mahkemesinde hâkimlikten gelme, yani hukuktan mezun, sitajını ikmal etmiş, hâkim olmuş, ondan sonra Temyiz Mahkemesindeki işlerin tetkikini süratlendirsın, evrakın tetkikinde yardımcı olsun diye Temyiz Mahkemesine alınmış bulunan hâkimler vardır; raportörlük vazifesi yaparlar, reye iştirak etmezler, dosya tetkik ve takrir ederler. Bunlara hâkim ödeneği verilmektedir.

Mesele komisyonda konuşulurken dendi ki: Devlet Şûrasında çalışmakta olan raportörler, hukuk mezunu, mülkiye mezunudurlar, bunlar imtihanla alınmışlardır, raportörlük yaparlar. Yalnız evrakı tetkik ederler, takrir verirler, hattâ sonunda karar yazarlar. Bunlara hâkimler gibi ödenek vermiyelim, Sebebolarak da ileri sürülen fikirler arasında, Temyiz Mahkemesinde raportörlük vazifesini yapan şahıslar, bir, iki sene bu vazifeyi yaparlar, ondan sonra mahrumi-

yet bölgelerine gönderilirler. İkinci olarak da «Devlet Şûrası raportörlüğünün cazip bir hale getirilmesi için de sebep yoktur», dendi. Kadroları tetkik edildi. Kadrolar yüksek derecelilerle dolu idi, aşağı dereceler de ancak 35 - 40 lirada birkaç münhalin bulunduğu tesbit edildi ve mesleki cazip bir hale getirme zarureti yoktur, dendi. Hâkimlere verilen ödenek hakkındaki raporun esbabı mucibesıyla bu esbabı mucibeyi tetkik edecek olursanız aradaki farkı böylece bulacaksınız.

Arkadaşım sordular: «Ayda kaç lira fark yapacak?» Bunun portesi azdır. Önergeye göre, ayda 10 000 senede 120 000 - 130 000 lira bir fark yapacaktır.

Gene bir arkadaşım, Mahmut Güçbilmez, Şûrayı Devlette işlerin zamanında çıkmadığını, vazifelerin'n cazip bir hale getirilmesi lâzımgeldiğini, Şûrayı Devlet Kanunu üzerinde çalışılmak icabettiğini ileri sürdüler. Bu husus geçen sene ve bu sene Bütçe Encümeninde raportörler tarafından serd edilmiş, iddiada ve ısrarda bulunmuş, Hükümet de bu vaziyeti tetkik etmiş ve bir kanun lâyihasını Büyük Millet Meclisine intikal ettirmiştir. Bu hal yani, dâvaların birikmesi hususu vazifenin cazip olup olmaması meselesiyle alâkalı değildir.

Açık olarak konuşmak lâzımsa, Şûrayı Devlette iki âzalık ve bir reislik ile 3 - 5 raportörlük münhaldir. Âza ve reis yakında intihabedilecektir. İntihap işinin yapılamaması, Hükümetten geç intikal etmemiş olmasından ileri gelmektedir. İki âza ve bir reisi Büyük Millet Meclisi yakında seçecektir. Bu tedbirin işlerin bir an evvel ve süratle çıkması için kâfi bir tesir husule getireceğine kaani değilim. Asıl tesir, Hükümetin getirdiği lâyihanın kanunlaştıktan sonra arz edeceği kolaylık ve sürat olacaktır. Bu lâyiha ile Şûrayı Devlete birkaç daire daha ilâve edilmektedir. Usul meseleleri kolaylaştırılacaktır. Şûrayı Devlet üzerinden bâzi vazifeler alınmaktadır. Şimdi ben, vaziyeti arz etmiş oldum. Bunun portesi ayda 10 bin ve senede de 120 - 130 bin lira civarında olacaktır. Takdir elbette ki Yüksek Heyetindir. Yalnız raporun basımında, bâzi yanlışlıklar olmuştur. Bunları tebarüz ettirmek isterim ve Sayın Başkandan beyanımızı dikkate almalarımı rica ederim :

Bir kere başlık «... 6716 sayılı Kanunun tadili hakkında...» değil, «... Kanunun birinci maddesine bağlı cetvelin değiştirilmesi hakkında...» olacaktır. Sonra cetvelde «Birinci Reis» yazılmış, «... Reisi» olacaktır. Dereceler tesbit edilirken birinci, ikinci ve üçüncü derecelerin altında (Aldıkları maaşlara bakılmaksızın) diye yazılmış, buna da lüzum yoktur.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Sakarya) — Var efendim.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Olmasa gerek efendim. Temyiz âzasının müktesep hakkın ne olursa olsun 800 lira ödenek alır. 4 neü derecede «Başmuavinleri» yazılmış, «Başmuavinler» olacaktır. 5, 6 ve 7 neü derecede «... ve muavinleri» yazılmış, «muavinler» olacaktır.

REİS — Salih Zeki Bey...

SALİH ZEKİ RAMOĞLU (Trabzon) — Halen Şûrayı Devlette çalışan, hâkim iken istifa edip Şûrayı Devlete geçen hâkim ve müddeiumumiler vardır, bunlar niçin nazarı itibara alınmamıştır. («İstifa etmişlerdir» sesleri) Yani hâkim ve müddeiumumi olarak tazminat alarak çalışmakta iken istifa edip halen Şûrayı Devlete geçmiş ve orada raportör olarak çalışmakta bulunmuş olanlar tazminat alacaklar mıdır?

MUVAKKAT ENCÜMEN RESVEKİLİ İZZET AKÇAL (Rize) — Hâkim iken tazminat alıyordu. İstifa etmiş, Şûrayı Devlete geçmiştir. Bu husus komisyonda konuşuldu. Halen tazminat almamaktadırlar. Şimdi bu cetvelde kaydedilen miktarı alacaklardır. Hâkimler gibi tazminat almasını arzu ediyorsunuz, bu Heyeti Celileye aittir. Kabul edilirse encümenimize gelir, tetkik ederiz.

ÖMER LÜTFİ ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Bir sual : Adliye Vekâleti merkez teşkilâtında hâkim olarak istihdam edilmiş olmasına rağmen karar vermiyen hâkimlerle, Şûrayı Devlette âzalarla birlikte çalışan başmuavin ve sözcüler arasında ne fark görüyorsunuz?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSVEKİLİ İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, izah ettim. Şûrayı Devlette raportörlük yapan muavinlerle, Temyiz Mahkemesinde raportörlük yapan hâkimlerin vazifeleri ayrıdır. Hem vazifeleri ağırdır ve hem de daha mesuliyetli durumdadırlar. Kararları dahi tesbit ederler. Adliye Vekâletinde hâkim olarak çalışanlardan farklı durumdadır.

dırlar. Bu fark şudur : Hâkimlikten gelmiş olanlar tekrar memleketin mahrumiyet bölgelerinde çalıştırılabilirler, Adliye Vekâleti bunları bir sene, iki sene çalıştıktan sonra Çemişgezek'e, Varto'ya gönderebilir. Fakat Şûrayı Devletteki raportör, muavin olarak, başmuavin olarak uzun müddet çalışır ve nihayet müktesebatını ilerlettikten ve derecesini aldıktan sonra B. M. M. nin intihabı ile Şûrayı Devlete âza olabilir. Farkları budur.

NÜZHET ULUSOY (Samsun) — Evvelki kanunla bir tefrik yapıp yapılmadığını öğrenmek istiyorum.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Evvelki kanunla hiçbir tefrik yapılmış değildir.

REİS — Kifayetten evvel son söz Şahap Kitapeçi'nindir.

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Muhterem arkadaşlar, teklif sahibi ve enümen sözcülerinin görüşlerine ben de kısaca cevap vermek istiyorum.

Biz, geçenlerde 5017 sayılı Kanunda değişiklik yapılırken, yani hâkim ödeneklerini artırırken Hâkimler Kanununun sarıh hükümlerine göre birinci sınıfa ayrıldığı halde Temyizdeki kadro darlığından dolayı Temyize alınmamış hâkimlerden bahsetmiştik. Ve Yüksek Heyetinizce de bu fikrin mülâyim karşılandığını anlamıştık. Yalnız o gün kanunun bir an evvel çıkması temayülü karşısında biz bu yoldaki fikirlerimizde fazla ısrar etmedik.

Vâzı kanuna hata isnad edilmez. Yalnız mevcut durumun, diğer bir hükmü koyarken emsal teşkil etmeyeceğini iddia etmek elbette hepimizin hakkıdır. Bu itibarla Nusret Kirişçioğlu arkadaşımızın «800 liralık artırılan ödenegi alabilecek bir hâkimin, Hâkimler Kanununun sarıh hükümleri karşısında birinci sınıfa ayrıldığına dair tebligat almasının kâfi olmayıp Temyiz âzası olması lâzımdır.» şeklindeki noktâi nazarıma dikkate almaya imkân yoktur. Bugün Temyiz âzası olmıyan, fakat 100 liralık kadroda 125 veya 150 lira alan Hukuk İşleri Umum Müdürü, Ceza Evleri Umum Müdürü ve Teftiş Heyeti Reisini neden 800 liralık kadrodan faydalandırdık? Bu arkadaşların her zaman Temyizden geldiğini de kabul edemeyiz.

Raportörler hakkında verilen izahatı da yerinde bulmadık. İzzet Akçal arkadaşımız bu iş-

lere vukufu olduğundan bahsetti. Ben de, en az onun kadar, bu işlere vâkıfım. Temyiz Mahkemesi raportörlüğü muayyen kadro ile olur ve bunlar ancak, hâkimler olabilir. Meselâ; Temyiz Mahkemesine vaktiyle 100 tane raportör-lük kadrosu verilmiştir. Şu veya bu mülâhaza ile bunun 80 i işgal edilmiştir. Bakiye 2 si için de, mesailerinden istifade edilmesi mümkün olan diğer arkadaşlarımız bu kadroları alsınlar, terfileri sağlansın düşüncesiyle kendilerine hususi bir mucip ile bu vazife verilmiştir. Onlar Hâkimler Kanununa ek listedeki raportörler değildirler. Bu nevi raportör olabilmek için Hâkimler Kanunu gereğince Ayırma Meclisinden geçmek, mesleke alınmasına karar verilmek suretiyle hâkim olup, hâkimliğin muhtelif derecelerinde bilfiil hizmet etmiş olmak lâzımdır.

Reisin veya hâkimin emriyle sorgu hâkimi veya müddeiumumiye vekâlet eden başkâtip niçin ödenek alamaz? O halde İzzet Akçal arkadaşımızın izahına gayret gösterdiği şey bundan ibarettir. Temyiz Mahkemesinde raportör olduğu halde alamıyanlar mevcut değildir. 5017 sayılı Kanunda değişiklik yaparken, esbabı mucibesinde hâkim ödeneği elbette bir Anayasa hükmünü yerine getirilmesi olarak kabul edilmiş ve bugünkü şartlara göre bir değişiklik yapılması zarureti hâsıl olmuştur.

Hâkimliğin ilk kademesine 400 lira gibi bir ödeneğin konmasının başta gelen sebebi şudur : Hâkimlik meslekine yeni arkadaşlar celbedilsin ve mevcutlar kaçırılmasın. Yüksek Heyetiniz de bu esbabı mucibeye iltifat etmiş ve bu ödenek kabul edilmiştir. Şimdi Devlet Şûrası Reisi, âzaları ile Başkanun Sözcüsünü buna dâhil ettikten ve 800 lirayı da buna kabul ettikten sonra ilk kademe tazminatın bunlar için de 400 olmasını izaha lüzum görmiyerek, 650, 550 gibi miktarların aynen kabul edilip edilmemesinin müdafaasını yapmak kalıyor.

Arkadaşlar, bir adaletsizliği diğer bir kanun ısdar ederken yapmamıza imkân olmadığı kanaatindeyim. Eski 5017 sayılı Kanun, 6716 sayılı Kanunun ısdarında aynen kabul edilmişti. Niçin Hâkimler Kanununa ek olan Ödenek Kanununda değişiklik yaptık? Ödenekleri artırmakta günün şartlarını da nazarı itibara alarak bu işi yaptık. Hâkimler Kanununda hâkimler için yapıldığı gibi, Şûrayı Devlet mensuplarının da sınıflandırılmasına imkân yoktur. Şûrayı Devlet

Kanunu gelecek, imkân verirse onları da, aldıkları maaşlar ve vazifeler bakımından kategoriye ayırmak mümkün olabilir. Bu itibarla teklif şeklinin gayri âdil olduğunu zannediyorum. Bâzı müsavatsızlıktan dolayı hoşnutsuzluk yaratacak bu halin izale edileceğine kaaniim, emsalini burada tekrarlamamıza imkân olmaz kanaatindeyim.

REİS — Kifayeti müzakere tavrı vardır, onu okutuyorum.

T. B. M. M. Yüksek Riyasetine

Kanunun birinci maddesi hakkında müzakereler kâfidir. Reye vaz'ını teklif ederiz.

Saygılarımızla.

İstanbul Mebusu İstanbul Mebusu

Neelâ Tekinel Neemi Yücel

İstanbul Mebusu

Ayşe Günel

REİS — Müzakerenin kifayetine reyinize arz ediyorum; kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Hamdi Öner arkadaşımızın aynı madde üzerinde bir tavrı var. Tavrı tahsisatın artırılmasını tazammun etmektedir. Bu itibarla 50 imzalı olması lâzımdır. Usule aykırı olduğu için reye arz etmiyorum.

Şimdi Halûk Timurtaş ve arkadaşlarının tavrını ve bağlı cetveli yeniden okumak suretiyle reyinize arz edeceğim.

(Balıkesir Mebusu M. Halûk Timurtaş ve 63 arkadaşının tavrı ve cetvel tekrar okundu.)

REİS — Encümenin mütalâası var mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSVEKİLİ İZZET AKÇAL (Rize) — Başka bir sözümüz yok, takdir Heyeti Aliyenindir.

REİS — Efendim; Halûk Timurtaş ve 63 arkadaşının bu cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki tavrını nazarı dikkate almayı kabul edenler.. Etmeyenler.. Tavrı dikkate alınmıştır.

Encümenin bir mütalâası var mı? Filhal iştirak ediyor musunuz? («Aynen iştirak edin» sesleri)

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSVEKİLİ İZZET AKÇAL (Rize) — Bu noktai nazara tebaiyet etmemenin imkânı elbette yoktur. Ama, müsaade buyurursanız komisyondaki arkadaşlarımızın ekseriyeti müdafaa mevkiinde bulunmaktadırlar. Bu teklifi bir düzene koymak lâ-

zımdır. Kanun tekniği bakımından aynen kabul edilerek esas cetvele geçirmeye imkân yoktur. (Soldan, «teklifi kabul ettik» sesleri)

REİS — Efendim; evet nazarı dikkate alınmıştır. İzzet Bey doğru konuşuyorlar.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Heyeti Celenizin noktai nazarını esas almak suretiyle ve işi düzenlemek üzere maddenin komisyona iade edilmesini arz ve teklif ediyorum.

REİS — Dikkate alınan bu tadvilnameyi ekli cetveli ve madde ile birlikte encümenine havale ediyorum.

2. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/211) (1)

Efendim, bir tavrı var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Ruznamenin birinci müzakeresi yapılacak maddelerin 2 nci sırasında Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkındaki kanun lâyihasının diğer işlere tercihan ve müstaceliyetle görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Dahiliye Encümeni Reisvekili

Yozgad Mebusu

Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu

REİS — Efendim; ruznamenin birinci müzakeresi yapılacak işleri arasında 2 nci maddede: Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbatalarının diğer işlere takdimen müzakeresini reyî âlinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde Mehmet Hazer. (Yok sesleri) Âtîf Topaloğlu. (Yok sesleri) Kemal Sarıbrahimoğlu. (Yok sesleri) Buyurun Hamdi Öner!

(1) 9 S. Sayılı matbuza zaptın sonundadır.

HAMDİ ÖNER (Adana) — Muhterem arkadaşlar, emniyet kuvvetlerinin artırılmasına dair kanun münasebetiyle Dahiliye Vekilinin dikkatini çekmek ve mevcut aksaklıkları ve bunları tevlieden zihniyeti belirtmek isterim.

REİS — Hamdi Bey, lütfen sadet dâhilinde konuşun.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Tamamen sadet dâhilinde konuşuyorum efendim.

Arkadaşlar, zabıta nizamın koruyucusu, kanun ve kararların icra vasıtasıdır. Zabıta hiyerarşik düzen bakımından Dahiliye Vekâletine bağlıdır. Hak ve hürriyetler üzerinde müessir tasarruflarının hayati önemi bakımından Dahiliye, en fazla demokratik zihniyete ihtiyaç gösteren bir Vekâlettir. Esefle kaydedirim ki, hak ve hürriyetlere riayet zihniyetinden en uzak görünen Vekâletimiz, Dahiliye Vekâletidir.

REİS — Hamdi Beyefendi, evveleminde şunu arz edeyim ki, müzakere ettiğimiz lâyiha, Polis vazife ve salâhiyetleri Kanunu değil, bir kadro kanunudur. Malî bir kanun üzerindeyiz. Çok rica ederim, mevzu dâhilinde sözlerinize devam buyurun.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Reis Beyefendi, merasim için büyük bir vilâyete gittik, «tebliğat yapıldı, ahbablarınıza el ile selâm vermiyeceksiniz.» dendi...

REİS — Bunların müzakere ettiğimiz kanunla alâkası olmadığını benden daha iyi takdir edersiniz. Çok rica ederim, mevzu üzerinde konuşuz.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Zabıta kuvvetleri artırılırken bunların istihdam usulleri ve istihdamlarında âmil olan zihniyete işaret etmeme neden müsaade etmiyorsunuz?

REİS — Her kanunun kendi mevzuu dâhilinde müzakere edilmesi esastır. Yarın Dahiliye ve Emniyet Umum Müdürlüğü bütçeleri gelecektir, orada bu mevzularda gayet geniş şekilde konuşursunuz. Şimdi kadro kanunu müzakere ediyoruz. Çok rica ederim, kadro kanununu umumi bir mevzu haline getirmeyiniz. Devam buyurun.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Arkadaşlar, başlık olarak (Emniyet kuvvetlerinin artırılmasına dair tasarı) deniyor. Yalnız şunu arz edeyim: Zabitanın vazifesi, huzur ve sükûnet içinde bulunan cemiyetlerde çok azdır. Fakat huzuru selb edilen bir nizam içinde bulunan cemiyette ise va-

zifesi çok fazlaladır. Fikir cereyanlarını benimsemiş, hürriyetlerin sihirli zevkini tatmış milletlerin zabıta kuvvetinden çok hukuk Devleti rejimine olan ihtiyakını neden teslim etmiyorlar? (Soldan, «Sadete sesleri») Arkadaşlar niçin müsaade etmiyorsunuz? 1950 seçimlerinde ve 1957 de zabıta kuvvetlerine düşen vazifeleri izah edelim. Tatminkâr bir nizam içindeki vatandaşlar muhitinde zabıtaya fazla vazife düşmez.

REİS — Müsaade buyurun, konuşmanız mevzu ile alâkalı değildir. Yakında Dahiliye Vekâleti ve Emniyet Umum Müdürlüğü bütçeleri Heyeti Umumiye gelecektir, o zaman istediğiniz gibi konuşmak imkânına sahipsiniz. Bu itibarla bu kadro kanununu kendi çerçevesi içinde mütalâa ediniz.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Zabıta kadrosunun artırılması hususunda görülüyor ki, Heyeti Umumiyenin dertlerimizi dinlemeye pek ihtiyak yok. Bu sebeple bendeniz bu hassasiyete hürmetle kanun hakkında, yalnız teknik bakımdan mâruzatta bulunacağım.

Zabıta halkla en çok temasta bulunan bir unsurdur. Zabıta kuvvetleri gittikçe artırılıyor, artırıldıkça hâdiseler çoğalıyor. Bu bakımdan zabitanın hattı hareketinin düzenlenmesi bakımından Memurin Muhakemat Kanununda bir tadilat yapılmasını bendeniz Vekil Beyden rica ediyorum. Biliyorsunuz arkadaşlar, Demokrat Parti iktidara gelirken en fazla Memurin Muhakemat Kanunundan ve bu kanunun siyanetkâr tesirlerinden şikâyetçi idi. Bu sebeple iktidara ilk geldiği zaman bu kanunu değiştireceğini vaatmiştir.

Şunu arz edeyim: Fikirlerimi tamamen ifadeye fırsat bulamadım veya nâkıs ifadeye buldum. Fikirlerime karşı târiz vâkı olduğu takdirde buna mukabele etme imkânının bendenizden esirgenmemesini Reis Beyefendiden rica ederim.

Bir de Gösteri Yürüyüşleri Kanunu vardır. Dahiliye Vekilinin dikkatini çekiyorum...

REİS — Hamdi Bey, çok rica ederim.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Efendim müsaade buyurulmuyor, mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Kâmil Boran.

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Muhterem arkadaşlar, elimizdeki kanun lâyihası emniyet teşkilâtında daha 3225 kadronun ilâvesini derpiş ediyor. Samimî söylüyorum, bu

rakam çok azdır. (Soldan, bravo sesleri) Yâkında Hükümetin bir ikinci kadro kanunu daha getireceğinden şüphe etmiyelim. Zira bu zihniyet devam ettikçe, bir hukuk devletinin icaplarına uymaktan kaçınmakta ısrar edildikçe, emniyet kuvvetleri suçların ve suçluların peşinden alınarak mâsum insanları tahrike ve tâzibe sevk olundukça, sizi temin ederim, değil üç bin kadro, değil otuz bin kadro ilâvesi hattâ bütün silâhlı kuvvetlere polis vazife ve salâhiyetleri tanınması halinde dahi aynı sıkıntı, aynı darlık devam edecektir.

Şahsi ve hususi düşünce ve mâzeretleri ne olursa olsun, bugün bu hatalı ve tehlikeli zihniyetin timsali ve mürevvici olarak karşınıza maalesef Dahiliye Vekili çıkmaktadır. Onun için kendisine hitabediyorum: Bir an önce doğru yolu bulsun ve gücü yettiği kadar kendisini de memleketi de aydınlığa ve huzura çıkarmaya çalışsın.

Dahiliye Vekili o derece büyük bir vebalin altındadır ki, bunun kefarecini başka türlü ödiyemez.

REİS — Ferda Güley! (Yok sesleri) Necmeddin Önder!

NECMEDDİN ÖNDER (Nevşehir) — Muhterem arkadaşlar; zâbita kadromuza 3225 yeni elemanın eklenmesini derpiş eden kanun tasarımasının kendisine göre gayet muhik sebeplerinin mevcudolduğunu daha evvel encümen müzakereleri sırasında görüşmüş bulunuyoruz. Bir defa şurasını tesbit etmek yerinde olur ki; dünya milletleri arasında kültür seviyesi ve zâbita vakaları bizden çok az olan milletler arasında dahi nüfus başına isabet eden zabita memuru adedi bizim iki mislimizden yukarı bulunmaktadır. Binaenaleyh eğer biz çok mahdut ve mütevazı bir kadro ile memlekette huzur ve asayiş temin etmek hususunda bir başarı sağlıyorsak, bunu zâbitanın geceli ve gündüzlü, insanüstü sarf ettiği gayrete medyun bulunmaktayız. Binaenaleyh bunların deruhte ettikleri hizmetlerin her memur ve insan gibi muayyen ve mâkûl ölçüler içinde olmasını tanzim ve tertibetmeye hakkımız olmak lâzımdır. Binaenaleyh derpiş edilen bu kanun, bu fedakâr insanların yükünü nispeten tevhin etmeye mâtuftur. Arz ve ifade etmek isterim ki, mevcut 12 bin fiili kadroya 3 bin ilâve edildiği takdirde dahi, nüfus

ve mesahası bizden çok az olan memleketlerle mukayese edilirse, yine bizim vazife ve kadromuz çok mütevazı ölçüler içinde bulunmaktadır. Kaldı ki, bu 3 225 lik kadro bir defaya mahsus olmak üzere ve bir senede zâbita kadromuza eklenmiş de değildir. Bu, üç senede ve senelere sâri olarak zâbita kadromuza iltihak edecektir. Bununla dahi en mütevazı ölçüler içinde kalınacaktır. Binaenaleyh bu fedakâr, gece ve gündüz demeden çalışın, haftada bir gün evinde yatmak imkânını ancak temin edebilen insanların en mâkûl ölçüler içinde hizmet ifa etmesi lâzımdır. Mütemediyen artan nüfusumuzla mütenasibolarak artması tabii olan zâbita vakalarının önlenmesini, karşılanmasını temin edecek bir seviyeye bir adedin çıkarılmasını tabii karşılama zaruretine dikkatinizi çeker, teklif edilen kanun lâyihasının kabulünü Heyeti Aliyenizden arz ve rica ederim.

REİS — Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar; Emniyet teşkilâtına 3 225 yeni kadronun ilâvesine müteallik bu lâyihayı görünce evvelâ tarihine baktım. Hükümetten çıkış tarihi, 6 neç ayın 16 neç günü. Dahiliye Encümeni 6 neç ayın 23 neç günü neticelendirmiş. Bütçe Encümeni 11 neç ayın 10 unda konuşmuş ve karara varmıştır.

Bütçe Komisyonunun, hükümetin Ağustos başından sonra girişmiş olduğu malî istikrar politikası karşısında, bu derece mühim, bu derece bütçeye munzam külfet tahmil eden bir kadro lâyihasını, müspet bir kararla Heyeti Umumiyeye sevk etmesi, hükümetin Ağustos'ta giriştiği politikaya muvazı bir görüşü maalesef benimsemediğinin işareti olarak huzurunuzda belirtmek isterim. Bütçenin heyeti umumiyesi üzerinde görüşmeler devam ederken, Riyaseti Cumhuriyetindeki 52 bin liralık personel kadrosunu, yeni istikrar programı dolayısıyla reddeden komisyonun, 3 225 kişilik munzam bir kadroyu kabul edivermesi, Heyeti Umumiye huzurunda izahı mümkün olmayan bir görüşün sahibi olduğunun ifadesidir. Eğer arkadaşlar, bu kanun lâyihası Ağustos'tan sonra hükümette tezekkür edilmiş olsaydı, bu miktar kadronun Heyeti Umumiyeye sevk edilmiyeceği, Ağustos'ta girişilen malî istikrar politikasını yüzde yüz icap sayılmak lâzımdır.

Bu bakımdan Bütçe komisyonunun hükümet politikasına muvazı bir çalışmayı, bu mev-

zu dolayısıyla, benimsemediğini, huzurunuzda bir kere tesbit ediyorum, bu üzüntüyü mucibdir, Muvazenei Maliye deneni encümenin adım adım hükümet politikasını takib etmesi, hükümetin tatbik ettiği politikayı tatbikte Yüksek Meclise niyabeten vazife gören encümenin bu politika üzerinde titizlik göstermesi icabederdi. Encümenin bu vazifeyi görmediğine işaret etmek için tarihleri zikrettim.

İkincisi; yeni bir iktisadi programın tatbikine girilmişken personelin terfihi politikası da birlikte ileri sürülmekte ve fakat yine de bütçeye yeni külfetler tahmil eden munzam kadrolar getirilmektedir. Bu yeni girişilen iktisadi politikaya muvazi düşen bir hattı hareket değildir.

Memurun vazife görmesinde maddi sıkıntılarının manevi ıstıraplar kadar tesiri olduğu aşikârdır. Fakat yeni iktisadi tedbirler alınırken mevcut kadroyu % 25 in üstünde bir nispetle artırmak memur refahiyle alâkalı değildir ve lüzumsuz bir harekettir.

Yüksek Meclisin kadrolar mevzuunda hassas olmasını, ben; bir mebus olarak değil arkadaşlar, 1946 dan 1950 ye kadar bütçenin tahlilini yapmış, bizzat Demokrat Parti'nin o tarihte sözcülüğünü yapmış olanların tavsiyelerine de uyarak tavsiye ederim. Bundan böyle, Türkiye'de, umumi bütçede, personel masraflarının başka memleketlere nispet bakımından mukayesesi ve nihayet devlet hizmetlerinde istihdam edilen personelin refahı bakımından yeni kadrolar almaktansa mevcut kadrolarda çalışanların terfihini sağlıyarak hizmet gördürülmesinin onlarla fazla hizmet görmenin daha faydalı olacağını ifade etmek istiyorum.

Emniyet mensuplarının vazifesi güçtür. Bunu inkâr etmeye imkân yoktur. Onun içindir ki hizmeti tensik edecek mevât kadrolarda çalışanların rahatını sağlamak suretiyle hizmette verimi artırmak daha uygun olur. Mevcut hizmetlerin tanzimi doğru olur. Memlekete ve personele hayırlı olmak bakımından lâyihamın yerinde olmadığına kaaniim.

Bir başka nokta daha var arkadaşlar; Dahiliye Vekili Beyin beyanatını takibederim. Vekil daima asayişin gün begün iyiye doğru gittiğini; zabıta vukuatının azalmakta olduğunu tekrar eder, durur. Bu beyanların neticesi yeni kadrolar istemek olmamalıdır. Bir taraftan emniyet ve asayişe mütaallik olaylar azalıyor, denilir-

ken, beri taraftan munzam kadrolar teklif etmek, evvelki beyanlarla tezada düşmek olur, arkadaşlar.

Bu bakımlardan ben bu kanun lâyihasının; Hükümetin giriştiği istikrar politikasıyla, personelin terfihi politikasıyla ve nihayet vekilin beyanlarına uygun düşmediğini arz ediyorum. Fakat arkadaşlar, demokratik idarede idareyi sevdirmenin yolu; zor politikası; şiddet politikası değildir. Kim ne derse desin, bir idareyi millete sevdirmeye muvaffak olamadıktan sonra zabıta ile, emniyet kuvvetleriyle bunu viedanlarda temin etmeye imkân yoktur.

Bu itibarla evvel emirde Dahiliye Vekilinin politikasını tadil etmesi lâzımdır. Bundan sonradır ki, vatandaşlar arasındaki asayiş ve emniyetin çok daha mahdut bir kadro ile görülmesinin mümkün olduğu görülecektir. İşte bu sebeple kanun lâyihası maksada yetecek bir kanun lâyihası değildir. Vatandaşlar arasındaki asayiş ve emniyet tedhiş yoluyla, kadroların genişletilmesiyle sağlanamaz. Tedhiş politikası, korkutma siyaseti muvaffak olmuş bir politika değildir. Bu bakımdan takibedilen yol bizi daha ileriye götürmüyor. Vaktiyle, 1950 den evvel cüzi bir kadro istenirken polis devleti iddialarını ortaya atanlar olmuştur. Ben, bugün aynı şeyi söylemeyeceğim ama, biliniz ki, Dahiliye Vekilinin takibettiği emniyet ve asayiş politikası katiyen vatandaşa arzu ettiği emniyet ve huzuru getirecek politika değildir. Tatbikat bunu sarîh olarak ortaya koymuştur. Vaziyet böyle olunca kadroları artırmak arzu edilen durumu sağlamaz. Evvelâ, Dahiliye Vekilinin politikasının değiştirilmesi temin olunmalı, kadrolarda çalışan memurların refahı sağlanmalıdır, bunlardan sonradır ki, gerçek ihtiyaçların hacmi ortaya çıkacaktır. Bütün bu izahına çalıştığım şartlar ve sebepler kanun lâyihasının hazırlandığı tarihte yoktu ve bugün yoktur. Ne malî istikrar politikası, ne bu politikaya muvazi olarak Devlet personelinin refahına medar olarak % 100 e yakın bir zam politikası mevzu bahis değildir. Bu tedbirlerin neticesi alınmadan, bu tedbirlerin mevzuubahsedilmemiş olduğu bir sırada hazırlanmış olan kanun lâyihasını olduğu gibi kabul etmek maksada uygun değildir.

Bir muhterem arkadaşımız kadroların derhal dolmıyacağını söylediler, 3 225 kişilik kad-

ro arzu etseniz de dolmaz. Yetişmiş personel bulunmaz, bunlar kolay yetişmiyor. Bu bakımdan kadroların doldurulamayacağı izah edildiğine göre ihtiyacolduğundan değil, personel bulunamayacağındandır. Bu vaziyet fiilen kadroların doldurulması mümkün olmadığından neşet etmektedir. Bu itibarla sanki kadroların ilk yılda doldurulması imkânı varmışta böyle yapılmıyacaktı, gibi, bir mucip sebebe lâyihayı istinad ettirmek doğru değildir. Bu mülâhaza ile, ben lâyihanın Bütçe Komisyonunda tekrar Hükümetin yeni politikasının ışığı altında ve Bütçe Komisyonunda, bütçe müzakerelerinde esas olan tasarruf prensiplerine sadık kalmak üzere tezekkür olunsun, diye bir takrir takdim ediyorum. (Soldan, «tezekkür etti» sesi)

Şimdi, bir muhterem encümen âzası arkadaşım; «etti» diyor. Bendeniz tarihlere bakarak arz ediyorum. Bu bakımdan ben arkadaşımızın, «etti» dediği noktai nazara bizzat kendisini de bağlamak suretiyle, tarihi var, zikrediyorum. Riyaseti Cumhur bütçesinin konuşulduğu tarihten evvel lâyiha kabul edilmiş. Riyaseti Cumhur bütçesinde tasarruf düşüncesiyle 52 bin liralık bir indirmeye karşılık burada 3 225 kişilik bir kadroyu kabul etmek katiyen doğru olmaz.

Şimdi arkadaşlar, benim vazifem, Muhterem Heyetinize her arkadaşın vazifesi gibi, takib edilen politikada aksıyan tarafları varsa onu, isabetli yerleri varsa onu söylemekten ibarettir.

Girişilen yeni istikrar politikasında yalnız bizde değil, Türkiye ile iyi münasebetler içinde bulunan müttefik devletlerde de muvaffak olması arzu edilmektedir. Malî istikrar politikasının muvaffakiyeti bakımından bendeniz bu lâyihanın isabetsiz olduğunu beyana mecburum. Emniyet kadrosunu 3 000, 6 000 artırabilirsiniz. Ama bu politika değişmediği müddetçe iş halledilmez. Evvelâ politikanın değiştirilmesi ve salim bir mecraya sokulması lâzımdır. Dahiliye Vekili, politikasının salim mecradan uzak olmadığı kanaatinde ise bu mevzuda Riyaset Divanına verilmiş tahkikat takrirleri vardır. Onlar gündeme alınmış, konuşulsun, göreceksiniz ki, takib edilen politika salim bir mecrada değildir. Bu itibarla ister malî istikrar politikası bakımından, ister devlet memurunun terfihi politikası bakımından ve nihayet, ister Dahiliye Vekilinin emniyet politikası bakımından ele alınız bu kanun lâyihası ihtiyaç-

lara cevap vermekten çok uzaktır. Bugün ve yarın Türkiye'nin malî imkânlarıyla mukayese edildiği takdirde her kadro kanununda olduğu gibi, bu dar imkânlar içinde yaşayan memleketimize, bu lâyiha muazzam külfetler getiren bir kanun lâyihası olmaktadır. Bu itibarladır ki, lâyihanın yenibaştan ihtisas komisyonunda tezekküründeki fayda aşıkârdır. İşte bu sebeple bendeniz lâyihanın Bütçe Encümenine tekrar havalesini, lâyihanın yeni politika karşısında bir kere daha gözden geçirilmesini arz ederek sözlerime son veriyorum.

REİS — Dahiliye Vekili.

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım, meselenin pek muğlak olmadığı ve her arkadaşımız tarafından kolaylıkla anlaşılabilirceği, yapacağım kısa mâruzattan sonra kabul buyurulacaktır.

Son konuşan Fethi Çelikbaş arkadaşımız, bu kadro kanununun iki bakımdan yeniden Bütçe Encümenine havale edilmek suretiyle, tetkik edilmesini talebetti.

Birisi, Ağustos malî ve iktisadi kararlarından sonra yeni tahassul eden malî istikrar politikası. İkincisi de, takib edilen umumi emniyet politikası bakımından karşısında bulunduğumuz durum.

Bu iki husus dikkate alınmak suretiyle yeniden gözden geçirilmesi lâzımdır, dedi.

Lâyihanın hazırlanış, Büyük Meclise sevkı, Dahiliye Encümeninde müzakere ve nihayet Bütçe Encümenindeki müzakeresi ve Heyeti Celenize sevkı tarihleri arasında yine kendisine göre bâzı mukayeseler yaptı ve bundan bâzı hükümlere vardı.

Şimdi arz edeyim ki, muhterem arkadaşlar geçen seneki bütçe müzakereleri sırasında Bütçe Encümeninde Dahiliye bütçesi görüşülürken muhterem arkadaşlarımızın hemen ekserisi ve zannederim İzzet Akçal arkadaşımız mevcut emniyet kadromuzun kemiyet bakımından kifayetsizliği Hükümet olarak dikkate alınmalı ve parçalı kadro kanun teklifleri olarak değil, 2 - 3 senelik bir program dâhilinde bu kemiyet noksanının bir an evvel telâfi edilmesi için bir kanun lâyihası hazırlanmalıdır dediler. Bunun üzerinde cereyan eden müzakereler sonunda Bütçe Encümeninde ortaya çıkan bu noktınazar, ki, çok yerinde ve haklı görülmüştür. Hükümet olarak bunu dikkate almak suretiyle biz bir yılda değil 3 yılda bu kadro noksanını telâfi etmek

için 3 225 kişilik bir emniyet memur ve âmiri kadro kanununu hazırlamış ve bu mucip sebeplerle Yüksek Meclise sevk etmiş bulunuyoruz. Bu kanunun bu seneki malî portesi yani bütçeye yükliyeceği külfet, 5 milyon küsur liradır. Bu kanunu kabul ettiğiniz ve elimize 3 225 emniyet memuru kadrosu geçtiği takdirde bugün elimizdeki, muamelât memuru dâhil, 12 150 emniyet memurumuza 3 yıl zarfında 3 225 memur daha ilâve etmek suretiyle halen 378 kazamızda, kuramadığımız emniyet teşkilâtımızdan 100 kazaya bu yeni 3 225 lik kadro içinden kuvvet ve memur tefrik etmek imkânını bulacağız. Mevcut kazalarımızdan 214 ünde bugün emniyet teşkilâtımız vardır, arz ettiğim gibi henüz 378 kazamızda kadro açıktır. Ben bir mebus olarak Fethi Çelikbaş arkadaşımın ve diğer mebus arkadaşlarımın kendi vilâyetlerinin teşkilât kurulmamış kazaları için süratle teşkilât kurulması talebinde bulunacaklarını tabii kabul ederim ve bütün arkadaşlarımızdan zaman zaman aldığımız çok yerinde talepler bu şekilde tecelli etmekte olduğunu zevkle ifade ederim. Kendileri de, kendi vilâyetlerinin bâzı kazaları için böyle bir kadro ve teşkilât kurulması hususunda talepte bulunmaktan zannederim ki, müstağni kalamaz. Yalnız bu sebeple bile, arzularını yerine getirmek için, bu kadro kanununun ne olursa olsun kendileri tarafından da kabul edilmesi icabeder. Bu zarureti yalnız kendi vilâyetleri değil, bütün memleket ölçüsünde düşünceleri icabettiğine göre, zaruri ve yerinde olan bu kadro kanununun kabul edilmesini Yüksek Meclisten talebetmesi icabederdi. Bunu malî portesi 5 milyon küsur liradır. Meseleleri vaz'ederken bilhassa Büyük Millet Meclisi huzurunda etraflıca ve sarîh olarak koyalım. Birtakım hissî düşüncelerle, birtakım sebeplerle bunun iptalini istemek ve bu iptal üzerinde birtakım teklif ve taleplerde bulunmak, bizi zorlayan memleket ihtiyaçlarını ihmal etmek suretiyle bunu şahsileştirmek asla doğru değildir.

Muhterem arkadaşlar, başka memleketlerdeki, emniyet kadroları bizim kadrolarımızla mukayese edildiği takdirde, yüksek huzurunuzda tahdisi nimet kabilinden arz etmek isterim ki, büyük bir feragat ve fedakârlıkla

çalışan polislerimiz bâzı ahvalde 48 saat bilâ fâsıla vazife görmek suretiyle kendilerine tevdi edilmiş olan hizmetleri ancak ifa etmek imkânına sahip bulunmaktadır. Polis mesleki bizatihi yıpratıcı bir meslektir. Teknik imkânlar, başka memleketlerin teknik imkânlarıyla mukayese edildiği takdirde kifayetsiz olan ve terfipleri ancak yakın zamanlarda Yüksek Meclisin lûtuflarıyla ve takdiriyle kısmen temin edilmiş bulunan bu kadro mensuplarının üzerinde bulunan yükü tahfif etmek ve bu yolda karar almak Yüksek Meclisin kaçınılmaz ve şerefli hizmet ve vazifelerinden biri olacaktır. Biz bu kadro içinde vazife gören memurlarımızı bundan evvel Meclisimizin kabul etmiş bulunduğu kanunlarla kısmen tatmin etmiştik. Kendileri burada sarîh olarak ifade ettiler. Hükümetin son aldığı malî ve iktisadi istikrar kararlarının yanında bütün memurlara bir misli maaş zammı ve terfi etme kararından elbette polislerimiz de istifade edecekler ve bu suretle bir taraftan kadro kifayetsizliği giderilerek hizmet külfetleri tahfif edilirken ve onlara çalışma imkânı bahşederken diğer taraftan bütün memurlara Hükümetin teklifi ve Yüksek Meclisin takdir ve tasvibi ile temin edeceğimiz terfi imkânlarından onlar da bu suretle istifade edeceklerdir.

Bizim kanun lâyihasında, bize hâkim olan düşünce ve ruh haleti sadece, kurulan yeni müesseseleri cemiyet nizamında son derece büyük bir dikkatle korumak, vazifesini bihakkin yapmak. İşte bu Kadro kanunu lâyihasının mazbatasında mevcudolan bu mucip sebeplere Heyeti Celilenizin de iştirak edeceğinden asla şüphe etmiyoruz.

Bize hâkim olan zihniyetin, birkaç defa üstünde durdukları için kısaca temas edip geçeyim, suçsuzu ve masumu takip değil, suçluyu takip ve suç ikamı önlemek zihniyeti olduğunu bir defa daha burada sarîh olarak ifade edeyim. Memleketin maddi ve mânevi emniyetinin mesuliyetini üstünde taşıyan insanlara karşı onlara, halen tatbik gören kanunlara hep beraber göstereceğimiz hürmet vazifelerini hem hizmet görmesini temin edecek, hem de şikâyet edilen zihniyeti iki taraflı bir tetabuk halinde müspet istikamete götürecektir. Meseleyi iki istikamette mütalâa etmek yerinde olur. Şahsi şikâyet ve serzenişlere vekil olarak bendeniz de burada ce-

vap vereceğim. Günü geldiği zaman meselelerimiz daha geniş ve etraflı olarak Yüksek Meclis ve efkârı umumiye karşısında konuşulacaktır. Bendeniz sadece kadro kanunu çerçevesi içinde kalarak konuşacağım ve bunun Yüksek Meclis tarafından kabulünü istirham edeceğim. Arkadaşımın bu kanunun tekrar Bütçe Komisyonunda müzakeresi hususundaki fikrine şu iki noktada iştirak etmiyorum. Çünkü, bu kanunun, kanun olarak müzakeresi bu bahis buyurdukları tarihlerden sonra yapılmış değildir. Fakat son günlerde çok kısa bir zaman evvel, Dahiliye Vekâleti bütçesi görüşülürken bu kadro kanunu üzerinde komisyon arız ve amik durmuş ve bu husus Hükümet ve arkadaşlarımız tarafından da tasvibedilmiş olduğu için, kendilerinin ifade ettikleri husus, yüksek komisyonda tetkik ve tasvibedilmiştir. Bu itibarla bu kadro kanununun kabul buyurulmasını Yüksek Heyetinizden tekrar istirham etmekteyim.

REİS — İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Çok muhterem arkadaşlarım; Sayın Kâmil Boran ve Fethi Çelikbaş arkadaşlarımı dinlerken; bir insan peşin hükümle hareket ederse, en haklı bir teklifin dahi ne merteye yanlış görüşlerle tenkide mâruz tutulabileceğini müşahede ettim.

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Tâ'nım size değil, Sayın Vekiledir.

İLHAN SİPAHİOĞLU (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; size ufak bir müşahedemi anlatabayım. Otuz bin nüfuslu büyük bir kaza merkezinde oturuyoruz. Sokakta iki, üç kişi kavga ediyor, kimse ayıramıyor. Emniyete telefon edin, dedik. Bir arkadaş telefon etti. Aldığımız cevap şu: «Âmir şurada, bir arkadaş izinli, biri de istirahatli, iki polis şunu takibe gitti, karakolda benden başka adam yok, maalesef gelelimiz.» Hepinizin malûmudur ki, bütün memlekette polis kadrosu kifayetsizdir ve her kazada ve her vilâyette bunun sıkıntısı çekilmektedir. Vatandaşlar bizden vilâyet veya kazalarına polis gönderilmesinin teminini mütemadi olarak istemektedir. Duyduğum yanlış değilse - Yanlış olduğunu da sanmıyorum. - şunu da ifade edeyim ki, sadece Londra şehrinde bütün Türkiye'deki polis sayısından fazla polis vardır. Demokratik idare ve demokratik zihniyet derken, yani İngiltere demokratik bakımdan bizden dört defa daha mı

geridir? Orada yalnız bir şehirde 16 binden fazla polis istihdam edilirken, bizde 26 milyon nüfusa karşı 12 bin polis iş görmeye çalışır. Eğer demokrasi yüzde yüz bu mesele ile teyem ise gelin de bu muadelenin içinden siz çıkın.

Muhterem arkadaşlarım; polislerin ne kadar zahmet altında, ne kadar nâmüsaî şartlar altında çalıştığını bilmeyen yok. Hiç bilmiyorlarsa Muammer Karaca'nın Cibali Karakolu temsilini görsünler. Vâkıa çok acı. Polislerimiz insan takati üstünde bir iş yükü karşısındadır. Ve bunun neticesinde yorulan insanlardan hizmet bekler duruma düşmekteyiz.

FERİD MELEN (Van) — Çok kötü bir misal..

İLHAN SİPAHİOĞLU (Devamla) — Çok mu, kötü?..

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Çok kötü.

İLHAN SİPAHİOĞLU (Devamla) — Biz hiç de kötü bulmuyoruz. Bunu, polislerimizin nasıl gayrimüsaî şartlar altında mesai sarf ettiklerine misal veriyoruz. Bilhassa istihdam edilenlerin sayı bakımından sıkıntı çekmekte olduklarını, nimetin çekilen külfetten daha az olduğuna misal olarak arz ediyoruz.

Fethi Çelikbaş arkadaşımız, yeni malî istikrar politikasından sonra Bütçe Encümeni bu yeni külfetleri kabul ediyor mu? Yani, Hükümetin malî istikrar politikasına girmesi esbabı mu-cibesıyla, yarı öğretmen isteyen binlerce köyde okul açılmıyacak mıyız? Bunlara tahsisat vermiyecek miyiz? Bundan sonra malî istikrar politikasına girdik diye. Sayın Fethi Çelikbaş, memurlara zam teklifine muhalefet mi edeceksiniz? Malî istikrar politikası var diye.

Arkadaşlar; memleketimizin birçok bakımlardan çok geri kalmış olduğunu kabul etmek mecburiyetindeyiz. İngiltere'de 50 000 polisten 5 000'inin işine son verilmiştir ve bu tasarruf için yapılmıştır. Veya şu kadar öğretmenin işine son verilmiştir ve bu da tasarruf için yapılmıştır. Ama bizde polis sayısı 30 000 e çıktıktan öğretmen sayısı doksan bine çıkarıldıktan sonra tasarruf düşünülebilir. Malî istikrar ama, peynir ek-mekten aşağı malî istikrar olmaz.

Dahiliye Vekilimiz gayet güzel ifade ettiler. 375 kazada polis teşkilâtı yoktur. Polis teşkilâtı yoksa ne oluyor? Orada jandarma ile asayişini temin ediyoruz; demektir. Jandarma erinin yerine daha iyi yetişmiş polisin ikamesi ih-

tiyacı aşıkâr iken bunu; zihniyet böyle olursa bu üç bin küsur polis kadrosu da kifayet etmeyecektir; yarın daha yenilerini kurmak isteyeceksiniz demek doğru değildir. Biz kifayetsiz olan şimdiki polis kadrosunu memleketin artan ihtiyaçlarına uydurmağa çalışıyoruz. Biliyorsunuz, memlekette bir kalkınma vardır. Geniş ve kuvvetli kalkınma şehirlerimizin inkişafına yol açmakta ve bu durum şehirleri kendi bünyelerindeki emniyet meseleleriyle bizi karşı - karşıya bırakmaktadır. 600 bin nüfuslu Ankara'nın emniyet meselesiyle 150 bin nüfuslu Ankara'nın emniyet meselesi bir değildir. Nüfusları artmakla yeni meseleler karşımıza çıkıyor. Ben kendi hesabıma bu mevzuda konuşmayı ve cevap vermeyi mânasız kabul etmekteyim. Dahiliye Vekili 3 bin küsur polis istiyorum derken bu arkadaşların buraya çıkıp sen 3 bin polisle bu işin altından kalkamazsın demeleri lâzımdı. Ama dürbün ters tutuluyor. Şurada şu olursa, bu olur gibi, sözler söylediler. anti demokratik dediler. Hamdi Öner Bey de bu mevzuda konuşacaktı, konuşmadı. Ama arkadaşlar kıyısından, köşesinden geldiler.

3 000 polisten fazlasına bu memleketin ihtiyacı vardır. Sadece sayı bakımından değil, yetişme bakımından da bu memleketin daha çok kuvvetli emniyet kadrosuna ihtiyacı vardır. Bu mevzudaki bu müsbet adımı yürekten destekleyeceğinizden eminim. Arkadaşların tasvibi ile kanunun çıkmasını rica ederim. (Alkışlar)

REİS — Neemi Nuri Yücel, buyurun.

NECMI NURİ YÜCEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, idarenin bizatihi hikmeti vücudu olan fonksiyonunu ifa edebilmek için bu kadar mâsumane bir zihniyetle sevk edilmiş bir kanun tasarısına karşı politik bir zihniyetle böylesine tenkidler yöneltilmeye çalışılmasaydı, ben deniz söz alıp huzurunuzu işgal etmiyeydim.

Muhterem arkadaşlar, bu tasarının sevkindeki zihniyete mâsumane kelimesini bilhassa kullandım. Mâsumanedir çünkü, tahtında müstetir hiçbir gayesi olmıyan bir tekliftir. Bunu anlamak için mümâsilimiz olan devletlerle, asayiş problemini halletmiş memleketlerin asayiş kuvvetleriyle bizimkinin küçük bir mukayesesini yapmak kâfidir. Biz daima mevzularımızda, tenkidlerimizde misal olarak aldığımız Anglo-Sakson memleketlerinden, Garbi - Avrupa memleketlerine doğru misaller olarak izah edelim. Deminecek

Sipahioğlu arkadaşımızın aldığı rakamlara ilâveten şunu arz edeyim : İngiltere gibi asayişin vatanı olan Skotland Yard teşkilâtıyla iftihar eden İngiltere'de 250 vatandaşa bir polis memuru isabet etmektedir. Batı - Almanya'da kezalik polis memuru isabeti 300 dür, İtalya'da bu rakam 550 ye çıkmaktadır. Memleketimizde 26 milyon nüfusa 12 000 polis ve âmiri nispet edilecek olursa bir polis memuruna 2 100 küsur vatandaş nispeti olmaktadır. Garp dünyasının teçhizatı ve meslekî bilgiler bakımından nail olmuş olduğu teknik yükselişi nazarı itibara alacak olursak bu rakamlar bizim lehimize netice vermektedir. Aynı nispet ve durumda kendimizi de farz edersek dört bin vatandaşa bir polis isabet ediyor demektir. Bu itibarla istenilen polis kadrosunun çokluğundan değil, bunun azlığı üzerinde ve kısa bir gelecekte bunun artırılması üzerinde durmaklığımız icabeder.

Muhterem arkadaşlarım, Muhterem Çelikbaş arkadaşımız 4 Ağustos tarihli malî, iktisadi istikrar kararlarının bu yeni kadro artışı ile kabîlîtelif olmadığına işaret buyurdular. Hükümet hizmetlerinde pek tabiidir ki, tasarruf tedbirlerine riayet edilmesi lâzımdır ve tavsiyeye şayandır. Fakat umumi hizmetlerin ifası esnasında bâzı şeylerden fedakârlık yapılamıyacağı ve hattâ yeniden bâzı masrafların ihtiyar edileceği de tabiidir. Tasarruf zihniyetindeki bütün ciddiyet ve samimiyetimize rağmen Maarif bütçesi görüşülürken Hükümetin teklifini de aşan ve arkadaşlar tarafından ileri sürülen tekliflerin büyük bir tehalükle karşılandığı ve kabul edildiği görülmüştür. İki bin vatandaşın asayişinin bir tek polisle teminine çalışıldığı bir memlekette kadroya 3 250 polisin daha ilâvesi yolundaki bir teklifin aneak ruyu iltifat görmesi icabeder.

Ufak bir noktaya daha temas etmek isterim. Muhterem Fethi Çelikbaş arkadaşımız, Dahiliye Vekilinin vaktiyle söylemiş olduğu «Asayişimiz günden güne daha iyiye gidiyor» sözüne işaret ederek, bu yeni istenen polis kadrolarının bu iddiaya tezat teşkil ettiğini ileri sürdüler. Bu ifade hakikaten tezatlı değildir. Bu teklif, bugünün icaplarının Yüksek Huzurunuzda getirdiği yeni bir zaruret'in ifadesinden başka bir şey değildir.

Hakikaten krimonolojik istatistiklere bakacak olursak polis cerâimi nüfusa nispet edildiği takdirde, memleketimizde gitgide azalmaktadır.

Fakat buna mukabil yeni emniyet kadrolarına olan ihtiyacımız sadece bize ait zaruretlerle değildir. Memleketimizin Orta - Şark'ta, Avrupa bünyesi içerisinde hattâ dünya politikası içerisinde almış olduğu çok ehemmiyetli rolün gitgide artmış olmasını düşüncecek olursak, bu gibi zaruretler üzerindeki açık tesirlerini kabul etmek mecburiyetindeyiz.

Muhterem arkadaşlarım, biliyorsunuz ki, Entropol denilen beynelmilî polis teşkilâtına dâhil bulunuyoruz. Ve hattâ Orta - Şark'ta gerek komşularımızı alâkadar eden, gerek münasebetimiz bulunan diğer âza memleketleri alâkadar eden bâzı hâdiseler dolayısıyla Türk polisinin eenebi memleket polisleri ile sık sık teşriki mesai ettiğini ve medarı iftiharımız olabilecek bâzı çok güzel örnekler elde ettiklerini sık sık müşahade etmekteyiz. Demek oluyor ki, memleketimizde polis kadrolarının artırılması istikametinde müşahade ettiğimiz temayülün sadece bizden gelen bir temayül değil, beynelmilî münasebetlerimizin de bunda alâka ve tesirinin bulunduğunu aramak lâzımgelir.

Muhterem arkadaşlar, sözlerime nihayet verirken şu noktayı belirteyim. Polis kuvvetlerinin artırılmasında tevahhuş edilecek bir cihet yoktur. Emniyet kuvvetlerinin önleyici hem de koruyucu bir rolü vardır. Emin olunuz memlekette hiçbir adli vaka müşahade edilmese bile köşe başlarında bekliyen polis noktalarının çoğalması asayişî bir kat daha temin edecektir. 2 100 küsur nüfusa bir polis memuru isabet ettiği yolundaki beyanımız, 3 225 polis memurunun ilâvesi tasvibinize mazhar olduğu takdirde, ancak 1 800 küsur civarında vatadaşa tek polisin isabet edeceği merkezinde bir nispete inhisar edecektir. Bu da Avrupa'da asayişine imrendiğimiz memleketlere nazaran az bir nisbettir. Bu itibarla kanun teklifinin kabul edilmesini rica edeceğim.

REİS — Dahiliye Vekili.

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Ay-dın) — Efendim, muhtelif vesilelerle memleket emniyet ve asayişimizin geçmiş yıllara nazaran daima müspet istikametlerde inkişaf etmiş olduğunu hakikatlere uygun olarak ifade etmiş bulunuyorum. Fethi Çelikbaş arkadaşım bu beyanlarıma temas ederek, «Mademki hakikat böyledir; o halde niçin emniyet kuvvetlerinin yeni-

den takviyesini istiyorsunuz? Dahiliye Vekilinin ifade ettiği husus ile bu talep bir tezat teşkil etmektedir.» dediler. Tekrar ifade ediyorum ki, memleketimizin emniyet ve asayişî hakikaten sene besene hepimizin iftihar edebileceği nisbette, müspet inkişaflar göstermektedir. Gerek kadro bakımından kifayetsiz durumumuzun giderilmesi, gerekse teknik bakımdan daha iyi bir şekilde teçhiz edilmemiz temin edildiği takdirde, bu müspet inkişaflar, geçmiş senelere nazaran, daha da büyük bir süratle gelişecektir.

Akâdaşlar, yüksek huzurunuzu fazla işgal etmemek için rakamlar üzerinde durmamıştım. Fakat, bâzı rakamlar vermek suretiyle kanaatlerin ve fikirlerin vuzuha erişeceğini zannediyorum. Meselâ asayiş ve emniyet bakımından büyük şehirlerimizden misal alalım. İstanbul aktif kadro polis olarak iki bin, başka memleketlerle bir mukayese yapmak icabederse Paris'in 23 780, Londra'nın belediye hudutları dâhilinde 16 954, Tokyo'nun 23 400, New - York'un 22 326, Kahire'nin 16 576, bunlara mukabil İstanbul şehrinin aktif polis kadrosu sadece 2 bindir. 1958 senesi içinde Londra'da toplanan beynelmilî kriminolojik polis kongresinde dünyanın en örnek polis teşkilâtına sahibolan İngiltere'nin Dahiliye Nâzırı Mr. Butler bu kongrede yapmış olduğu bir konuşmada kemiyet ve keyfiyet bakımından bugün Londra'nın kifayetsizlik arz etmekte olduğundan yana yakıla şikâyet etmiş ve bu kadroların süratle doldurulmasını ısrarla talebetmiştir. Ama Mr. Butler'e o zaman hiç kimse, neden, diye bir sual sormamış, bunu birtakım başka sebeplere irca etmeye çalışmamıştır. Polis kadrolarının mümkün olduğu kadar süratle inkişaf ettirilmesi, çalışmalarını yanında polisimizin terfihi ve daha üstün vasıflı polis yetiştirmek hususundaki gayretlerimiz küçümsenemeyecek nispettedir. Bu sene kadroları ikmal etmek ve yeniden polis yetiştirmek için iki mektepten; (Biri enstitü, diğeri okuldur) buna ilâveten muhtemelen Kayseri'de yeniden bir polis okulu açacağız. Evvelece kurulmuş fakat bir ara faaliyeti durdurulmuş bulunan polis kolejimiz bu seneden itibaren yeniden faaliyete geçirilmiş olacaktır. Teknik cihazlanmamız için bu yıl içinde (41) vilâyetimizde yeniden polis telsiz şebekeleri kurmaktayız. iki

yeni kriminalistik lâboratuvarını yakında hizmete sokmak üzere bulunmaktayız.

Emniyet âmiri polis ve müdür sınıfından 17 emniyet mensubumuz filhal Amerika'da ve Avrupa'nın muhtelif şehirlerinde yetiştirilmektedirler ve bunlar oralarındaki stajlarını ikmal ettikten sonra kadrolarına iltihak edeceklerdir. Bunlardan başka yakın iş birliği halinde bulunduğumuz Amerikan mütehassısları ile polis kadrolarımız bilgi, görgü bakımından daha iyi çalışır hale getirebilmek için çalışmalar içinde bulunuyoruz. Bunlardan aldığımız neticeler çok müspet bir istikamette inkişaf etmektedir.

Bir taraftan teknik bakımdan teçhizi, diğer taraftan kadro imkânsızlıklarını bertaraf etmek mümkün olduğu takdirde yarın, bugünden çok daha memnun olarak ve her zaman emniyet ve asayişimizin geçmiş zaman ve senelere nazaran daha müspet istikamette inkişaf etmekte olduğunu inşaallah huzurunuzda tekrar etmekten memnuniyet duyacağız.

REİS — Kifayeti müzakere takrirleri vardır. Fakat son söz milletvekilinin olduğu için sözü Ömer Erzurumluoğlu'na veriyorum.

ÖMER LÜTFİ ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Çok muhterem arkadaşlarım; Dahiliye Vekilinin Heyeti Celilenize arz ve izah etmiş olduğu veçhile, polisi kalifiye bakımdan yetiştirmek hususunu takviye babında kalitesini de yükseltmek hususunda hükümetçe getirilen kanun lâyhası üzerinde biraz önce bilhassa bir arkada-

şım, kanun adamı olması bakımından diğer bir muhterem arkadaşımızın rahlei tedriste bulunmuş olması dolayısıyla burada müdafaa ettikleri prensipler ile kendi kanaatlerimi bir türlü telif edemedim. Muhterem Çelikbaş ve muhterem Hamdi Öner Bey eğer kanunun tatbikçisi olan idare âmirlerinin, Heyeti Celilenizin çıkardığı kanunları tatbikle mükellef olan idare âmirlerinin, zabıta âmir ve memurlarının durumunu takdir etmiş olsalardı buradaki tenkidleri yapacaklarını zannetmiyorum. Zira Fethi Çelikbaş arkadaşımız rahlei tedrisiyesinde kanunu ve bu kanunu tatbik edeni daima ayrı ayrı mütalâa ederdi. Ama bu kürsüde, çıkan bir kanunun iyi veya kötü olduğunu tenkid edecek yerde tenkidini başka bir istikamete çevirmesini doğru görmedim. Bu Yüksek Meclisten çıkan bir kanunu tatbik etmiyen tatbikçiyi tenkid etmek, hattâ cezalandırmak icabedeceği kanaatindeyim. Bu noktai nazarı gerek Hamdi Bey, gerekse Çelikbaş arkadaşlarımızın da tasvip ve takdir edeceklerini ümidederim. Zira gerek Hamdi Bey kanun adamı olarak, Çelikbaş profesör olarak bundan başka türlü düşündüklerini veya başka bir kanaate sahip bulduklarını zannetmiyorum. Bu naçiz noktai nazarımızı teyit babında bir iki misal arz edeyim. Biraz önce sayın Çelikbaş, Dahiliye Vekilinden sordukları ve Dahiliye Vekili de cevaplandırmış olmaları bakımından ben fazla tafsilât arz etmiyeceğim. Ancak bendeniz de istatistiki bakımdan cevap vermeden geçemiyeceğim.

Adı	Nüfus miktarı	Polis miktarı	Kağ kişiye polis isabet ettiği	Bir polise isabet eden asayiş vakası
Paris	5 154 834	23 780	221	% 20
Londra	8 346 000	16 954	492	% 27
Tokyo	7 982 961	23 400	320	% 14
Vaşington	861 000	2 082	413	% 13
Nevyork	7 891 957	22 326	353	% 16
Karaşi	1 122 406	6 988	160	% 27
Kahire	2 573 600	16 576	155	% 47
Şam	390 000	801	487	% 21
Bonn	140 000	890	157	% 11.6
İstanbul	1 221 041	2 441	500	% 9.7
Ankara	453 000	832	545	% 10.4
İzmir	286 310	403	710	
Adana	172 465	139	1 241	
Bursa	131 336	118	1 198	
Eskişehir	122 755	110	1 116	
Gaziantep	97 144	35	2 776	
Konya	93 125	47	1 979	

Arz ettiğim şu rakamlar, muhterem Çelikbaş'ın kabul ve tasvip buyurduğu şekilde emniyet ve asayiş vazifesi ile mükohlef zabıta âmir ve memurlarının vazifelerini ne derece feragat ve fedakârlık anlayışı içinde ifa ettiklerinin delilinden başka bir şey olamaz muhterem arkadaşlarım.

Zamanınızı fazla işgal etmiyeyim, yalnız bir noktaya daha temas etmeden geçemiyeceğim. Sadece kalifiye bakımından büyük bir önemle kendisine mevdu vazifeler arasında Dahiliye Vekâletinin üzerinde hassasiyetle durmuş olduğu bu hususun kantite bakımından da, demin Neemi Bey arkadaşımın güzel bir şekilde ifade ettiği gibi, mâsumane bir şekilde getirmiş olduğu bu kadro kanunu artırmak zarureti karşındayız. Ama bu mâsumane kanun lâyihasının müzakeresinde bile ne gibi polemik yapıldığını biraz önce müşahade buyurdunuz. Muhalefete mensup iki arkadaşımızın kanunla hiç alâkası olmayan mevzularda polemik yapmalarını kendi viedanlarının da tasvibetmediklerini zannetmekteyim. Hele Sayın Çelikbaş'ın vaktiyle vekil bulundu-

ğu zamanlarda bu nevi pek çok kanunlara imza okyduğunu hattâ Kırşehir Kanununa bile imza koyduğunu hatırlatmak isterim. Politika değiştirmek kendi yüksek anlayışlarına zıt olarak kolay olmasa gerek. İdare cihazı içerisinde yer alan ve en ileri demokrasi memleketlerinde bile daima raslanan ve şahsi anlayışlardan doğan bâza münferit ve mevzii tatbik yanlışlıklarını büyük bir parti hâdisesi halinde istismar ederek baskı mefhumu halinde sembolleştirmeye, bunun tam bir bitaraflık içinde hareket eden ve büyük bir feragat ve fedakârlıkla vazife gören yüzlerce zabıta âmir ve memurlarının bu mevzii ve münferit hâdiselerle töhmet altında bulundurmaya hakkınız yoktur. Ve aynı zamanda doğru değildir, muhterem arkadaşlar. (Soldan, bravo sesleri)

Yüksek Reisliğe

Müzakere kâfidir. Kifayetin reye konulmasını arz ederim.

Rize Mebusu
Mehmet Fahri Mete

Yüksek Riyasete

Müzakeratın kifayetini arz ve teklif ederim.

14 . I . 1959

Adıyaman Mebusu
Şefik San

REİS — Kifayet aleyhinde buyurun. Hamdi Öner Bey.

HAMDİ ÖNER (Adana) — Sayın arkadaşlarım; ilerde Meclis zabıtlarını tetkik edenler, 1948 senesindeki Dahiliye Vekilini Sayın Namık Gedik'ten daha şaıssız görecektir. (Kifayet aleyhinde sesleri) Ben hissiyata tercüman olarak şunu arz edeyim : Kifayeti kabul etmiyelim.

8 nei dönem, sayfa 489, keza 24 . II . 1949 da sayfa 541 de, inzıbat kuvvetlerinin artırılmasına dair gelen kanun aleyhinde, D. P. namına Suphi Batur ve Meclis Reisimiz Sayın Refik Koraltan'ın konuşmaları çok genişti.

REİS — Hamdi Bey, kifayet aleyhinde konuşacaksınız. Daha evvel konuştunuz, bunları o zaman söyleyebilirsiniz.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Evet kifayet aleyhinde konuşuyorum.

REİS — Hamdi Bey, siz hâkimlik yapmış bir arkadaşsınız.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Reis Bey, siz çok müdahale ediyorsunuz. Meclisin ananesini göstermiyeyim mi? Bu işlerde misal göstermiyeyim mi?

Bunun aykırılık neresindedir. Rica ederim Dahiliye Vekili bizim de Dahiliye Vekilimiz olsun. Kendisine bâzı tavsiyelerde bulunalım. Mevzu daha tamamen tavazzuh etmedi. Tekrar encümene iadesini rica ediyoruz. Eni konu mütalâaya mütevakkıf bir mevzudur. Mütemediyen zabıta kuvvetlerinin artırılmasındaki, memleket bakımından vâkı olacak mahzurulara işaret etmek istiyoruz.

REİS — Beyefendi söz aldınız. Sözüünüzü kesmedim. İstedığınız kadar konuştunuz. Rica ederim. Kifayet kabul edilmezse tekrar söz alabilirsiniz. Müdahaleniz nizamname ile mukayyettir.

HAMDİ ÖNER (Devamla) — Ama Heyeti Celileyi kifayeti kabule hazır görüyorum.

REİS — Kifayet tavrılarını reye arz ediyorum :

Kabul edenler... Etmeyenler... Kifayet kabul edilmiştir.

Bir tavrır var okuyoruz.

Reisliğe

Arz ettiğim sebepler dolayısıyla lâyihamın Bütçe Komisyonunda tekrar gözden geçirilmesi hususunu arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu
Fethi Çelikbaş

REİS — Tavriri dikkate alanlar lütfen işaret versinler. Dikkate almıyanlar... Tavrır dikkate alınmamıştır.

Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Müstaceliyetle görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağılı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağılı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına, ilişik (1) sayılı cetvelde derecesi, memuriyet unvanı, aded ve maaşı yazılı kadrolar eklenmiştir.

REİS — Madde hakkında Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar, bu cetvele 3 225 aded kadro eklidir. Şimdi yabancı memleketlerle Türkiye'nin emniyet mensupları adedi mukayese edilirken Muhterem Heyetinize yalnız emniyet mensuplarını değil, o memleketin doktorlarını, öğretmenlerini, mühendislerini ve saireyi de hesabetmesi itiyadını arkadaşlarımız kazanmış olsalardı bu kadar kuvvetli bir müdahafayı yapamazlardı. Şimdi arkadaşlar, bu basit ve objektif bir ölçüdür. Sabırsızlansanız da, müsaade etmeseniz de Reis müsaade ettiği müddetçe söyleyeceğim.

Arkadaşlar, Türkiye ile diğer memleketlerin nüfus başına millî gelirden düşen paylara göre mukayese edecek olursanız Tür-

kiye'nin aynı hizmetleri daha mahdut kadrolarla yaptırarak mecburiyetinde olan bir memleket olduğu ortaya çıkar. 46 ile 50 arasındaki, zabıtları Şefik San okusun.

REİS — Mevzu üzerinde konuşun, efendim.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Reis Bey, burada ezbere, yuvarlak birtakım mütalâalarla çıkmadım, lâyihayı reddedelim de demedim. Komisyona havale edilsin ve komisyonda yeni politikaya göre gözden geçirilsin ve o zaman yalnız emniyet mensuplarına değil, her mevzuda âmme hizmetinde çalışanların yabancı memleketlerdeki emsalinden ne nispette az olduğunu ispat etmek mümkün olacak. Buna imkân vermiyorsunuz, bu mesai tarzı isabetli olmadığı için ve reddedileceğini gördüğüm için kadrolarda yeni bir şey teklif etmiyorum, ama Türkiye'yi yabancı memleketlerle mukayese ederken umumi hizmetler bakımından memleketin maddi imkânlarını, hele bunlardan vergi mevzuatı da, vergilerimiz de içtimai adalete uygun olmadığı için fert başına isabet eden hakiki gelirin ne olduğunu hesaba katmak yerinde olur. Aksi takdirde kıyaslar bir mâna taşımaz.

Bu kadarla iktifa edeceğim, teklif yapmayacağım, çünkü reddedileceğini anladım, arkadaşlar. (Gülüşmeler.)

REİS — Dahiliye Vekili.

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Aydın) — Efendim, mümkün olduğu kadar müspet istikamette mâruzatta bulunuyorum. İlk konuşmamda bir noktaya temas etmiştim, Fethi Çelikbaş arkadaşım bu noktada. Büyük Millet Meclisi huzurunda sarıh olsun. Biz diyoruz ki, bu kadro verildiği takdirde üç sene içinde 100 kazada polis teşkilâtı kuracağız. Buna ihtiyaç yoktur, desin.. Böyle şey olmaz.. Meseleye vuzuh vermesi lâzımdır. Bir memleketin öğretmenler, doktorlar kadrolarının da toptan ele alınması icabedermiş meselesi bu kadar geniş tutulursa bu kadroların çıkmasını geciktirmekten başka hiçbir şeye yaramaz. Sarıh olarak diyorum ki, bu üç bin küsur kadro bize verildiği takdirde mevcut arkadaşlar kendi mıntakaları ve halk için gelen müracaat ve talepleri biz is'af edeceğiz. Kendisi buna iştirak ediyor mu, etmiyor mu? Bunu ifade tesinler.

REİS — Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Arkadaşlar; bu derece basit bir sorunun cevaplandırılması, takdir buyurursunuz ki, güç değildir. Kadro, idarenin elinde imkânlar sağlar. Politikasını değiştirse Dahiliye Vekili Beyefendi muayyen bir kasabının hizmetlerini 5 yerine üçe gördürebilecektir. O takdirde ikisini başka yere nakledebilecek demektir. (Soldan; gürültüler) Şimdi ben mebus arkadaşlarıma cevap verecek değilim. Huzurunuzda konuşan bu arkadaşınız siyasi hayata iştirak etmeden Devlet hizmetinde idari mesuliyetler deruhte etmiş bir arkadaşınızdır. (Soldan; gürültüler)

Dinleyiniz, dinleyiniz. Sene 1949.

BAHADIR DÜLGER (Gaziantep) — Nerede vazife aldığımızı söyleyin.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Bahadır Bey, mutena fikirlerinizden burada konuşursanız istifade edeceğiz. Kürsüye çıkıp konuşunuz.

Sene 1949.

REİS — Efendim, Heyeti Umumiyeye hitabediniz, lütfen.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Sene 1949, Hükümet (D) cetvelinde yüzde beş nispetinde bütün dairelerde bir tasarruf istedi. Daha evvel, mesuliyet deruhte edince, müstahdemin kadrolarını artırmıyalm, çalışanların terfipleri yoluna gidelim, boş kadrolara yeni tâyinler yapmayalım, aynı hizmeti daha az memurla görelim, memurların refah ve emniyeti yolu budur diye mesai arkadaşlarıma söyledim. Bu olmaz dediler. Fakat, Hükümetin yüzde beş tasarruf tedbirleri gelince, bunu yaptık ve işler yürüdü arkadaşlar.

Bu itibarla idarenin nasıl çalıştığını bilirim. Bahadır Dülger Beyin «fikirlerinizden ders mi alacağız» demesi yerinde değildir. Çünkü, ben buraya ders öğretmek için çıkmıyorum, arkadaşlar. Türkiye'nin idari hayatında gördüklerimi şahsi tecrübelerimi huzurlarınızda söylemek bir kabahat midir? Bendeniz bunlar burada söylensin Bahadır Bey. Huzurunuzda meseleler konuşulurken bildiklerimi arz ederim. Takdir edersiniz, etmezsiniz, o sizin bileceğiniz bir iştir. Benim mâruzatım şudur : 3 225 kişilik kadro fazladır. Bu azaltılabilir. Kabul, 100 tane kazayı polissiz mi bırakalım diyor. Bendeniz öyle mi konuştum. (Nereden vereceğiz sesleri) Beş kişi-

lik kadro ile görülen bir hizmet 3 kişilik kadro ile de gördürülebilir. Bu nasıl olur diyecek olursanız yalnız idarecilere değil, hususi teşebbüs erbabına, 15 - 20 veya daha fazla insan çalıştırarak bir fabrikatöre bir tüccara sorunuz.

Arkadaşlar, vekâletlerdeki işlerin tensik edilmesi lâzımgeldiği sözünü Demokrat Parti yıllarıyla tekrar etti. Fakat, Devlet işlerinin rasyonelasyonu, reorganizasyonu mevzuu bugün bir köşeye atıldı. Eğer bu iş yapılmış olsaydı göreceksiniz hizmetlerin ifasında az bir personelle yetinilebilecek ve memurların terfi kadro tasarrufları ile yani millete yeni külfetler tahmil edilmeksizin sağlanabilecektir.

Vekil Beye sarahaten cevap veriyorum : Bu bir tutum meselesidir. Elbette Vekil kazaya polis verecektir. Suçun işlenmesini önlemeye çalışacaktır. Ama bazı polislerin maksadı mahsusla muhalefet mebuslarını ve mensuplarını takibe memur edilip muayyen noktalarda teksif edilmesi yersizdir. (Soldan, şiddetli gürültüler ve «hayır.. hayır..» sesleri) Hayır diyen arkadaşlardan rica edeceğim; buyursunlar beraber gidelim. Ve o zaman gözlerinizle göreceksiniz. Ve belki o zaman viedanımızdan kopan bir sesle bizim burada size söylemek istediğimiz ve anlatmaya gayret ettiğimiz bazı derterimiz siz de tasdik edeceksiniz. Bu itibarla gürültü ile itirazlarla haklı birtakım şikâyetler ortadan kaldırılamaz arkadaşlar. Bu nokta üzerinde musırrım, musırrız arkadaşlar: Ben polis memurlarının, biz gelirken dağıtmak, başkalarını gelirken toplamak vazifemiz dediklerini işitmişimdir. Başkaları yani iktidar mensupları gelirken tophıyacak. Biz yani muhalifler gelirken dağıtacak, vazifesi bu. (Soldan, yalan sesleri) Sizi de tanıyorlar, beni de tanıyorlar. Ve kimin yalan söylediğini milletimiz biliyor.

SABRİ DİLEK (Trabzon) — Sizin gazete, polis memuru çeketini serdi, geçtik diye.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Biz bu derece basit şeylerle uğraşmıyoruz, bunu da bilmeniz.

Şimdi arkadaşlar; demin de arz ettiğim kadro mevzuu, kadroya tasarruf eden mesul adamın hattı hareketiyle sınıksı ilgilidir. Bu hattı hareket bugün için devamlı olarak kadroların artırılması istikametindedir. Çünkü politika hatalıdır. Kanunlar eşitsiz olarak tatbik edilmekte ısrar olunmaktadır, vaziyet bu. Bu itibarla bu po-

litika devam ettiği müddetçe sayın Kâmil Boran arkadaşımızın dediği gibi bugün reddetmediğiniz vekil yarın munzam kadrolarla huzurunuzda tekrar gelecektir. Bu itibarla eğer Türkiye'de, yalnız emniyet için değil, fakat umumi bir Devlet personel kadrosu tasavvur ediliyorsa, böyle bir zihniyet ve düşünce varsa, bu memleketin maddi imkânlarını düşünerek, kadro artırılmasını mucibolan isabetsiz politikanın tadilini istemek Meclisin vazifesidir; sizlerin ve bizlerin müşterek vazifelerimizdir.

Arkadaşlar; bu bakımdan Vekil Beye tekrar tekrar söylüyorum, evvelâ politikayı değiştirmek lâzımdır. Politika değiştirildikten sonra muayyen noktalarda kesafet peyda eden, İstanbul değil, başka bölgelerde kesafet peyda etmiş olan toplulukları biraz azaltmak suretiyle dahi yeni yeni kazalara hizmet erbabı gönderebilirsiniz; bu da bir politikadır arkadaşlar; ben de mükellefler için, memurlar için en isabetli politika.

Huzurunuzdan ayrılırken arz edeyim : İleray hükümet etmek, seçmek demektir arkadaşlar. Dahiliye Vekilimiz bu istikameti seçmiştir, muhterem Heyetiniz de bu yolda kendisini tasvibettiğiniz müddetçe Türk milleti, vatandaşlar, bugün çekilen sıkıntılar karşısında bu kadro şişkinliği içerisinde devamlı ve istikrarlı bir refah imkânına sahibolamayacaklardır arkadaşlar. Değerli arkadaşım, Sipahioğlu bana çok târizde bulundu. Biraz 1946 - 1950 arası bütçe zabıtlarını gözden geçirsinler. Hafızai beşer nisyan ile mâlûldür ama zabıtlar yaşamaktadır.

SABRİ DİLEK (Trabzon) — 1954 zabıtlarını tetkik et beyefendi.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; 1954 seçimlerinin neticeleriyle 1957 seçimlerini mukayese ediniz. Bugün vatandaş ekalliyetinin iktidarda tuttuğu bir parti olduğunuz hakikati meydana çıkar. (Ooo sesleri ve gülüşmeler)

REİS — Müsaade buyurun efendim, karşılıklı müdahaleler sadet dışına çıkmayı icabettiriyor, rica ederim bu hale sebebiyet vermeyiniz.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Reis Bey teşekkür ederim.

Arkadaşlarımız şunu bilsinler ki, fuzuli müdahalelerle mevzuun seyrini değiştirmeye gayret ederlerse, müzakereler başka istikametlere gö-

türülmek istenirse bendeniz bu mevzularda da konuşabilecek durumdayım, biliniz ve müsterih olunuz.

Fakat bendenizin teklifim ve huzurunuzda ortaya koymak istediğim şey şudur : Türkiye kendi malî imkânları mahduttur; yani vatandaşın âmme hizmetlerinin gerektirdiği masraflardan üzerine aldığı külfetler bütçenin kabarmasıyla devamlı bir artış istikametindedir. Emniyet kadrosu da çok, pek çok artırıldı. Çünkü emniyet politikası isabetsizdir. Çünkü emniyet politikasının başında bulunan mesul arkadaşınız sizin tasvîpkâr hareketinizi gördükçe bu istikamette yürümekte, kendi zaviyesinden kendisini haklı görmektedir. Sizin uyarıcı hareketlerinizdir ki; mesul insanları takibettikleri hatalı politikalarından sarfınazar etme istikametine tevehî edecektir. Aksi takdirde bunun devasını hiçbir yerde bulamamışlardır arkadaşlarımız.

SABRİ DİLİK (Trabzon) — Yok ikisinin birbiriyle alakası beyefendi.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devanla) — Sabri Bey, sizin bu müdahalenizin alakası var mı?

Bu politika arkadaşlar, kadroları devamlı şişirme politikası, âmme hizmetlerinin gerektirdiğinden fazla kadro almak ve alınmış olan kadroları yerli yerinde kullanmamak politikası müayyen bir politikanın neticesi olarak ortadadır. Bu politika değişmediği müddetçe memlekette vatandaş emniyet ve asayiş bakımından ve bütçenin yükü dolayısıyla de maddi bakımdan halkımız refaha kavuşamayacaktır. Bunun mesuliyeti de bize değil, bu politikayı ve bu yolda hareketi tasvibeden arkadaşlara râci olacaktır. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Buyurun Dahiliye Vekili.

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Aydan) — Fethi Çelikbaş gayet kolaylıkla mütemadiyen bir politika değiştirmeden bahseder. (Soldan, alışkın olduğu için sesleri) Biz bu hususta kendisi kadar cömert değiliz. Soldan, bravo sesleri, alkışlar) Ben Hükümette bulundum, Hükümet sevkü idaresinin ne olduğunu bilirim, diyor. Kadro kanunu v. s. mevzuunda vaktiyle söyle fikirlerim vardı filân. Hepsini burada çok dinledik.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Yine öğrenemediniz.

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Devanla) — Öğretmeye kabiliyetiniz yok. (Soldan gülüşmeler)

Yine aynı eda ile Büyük Millet Meclisi kürsüsünde konuşuyor. Bizler talebe, kendisi hocası. Alıştığımız eda ile mütemadiyen konuşuyor. Söyledikleri sözlerin mühim bir kısmının ehemmiyeti yok. Burada kendisi de inanmadığı bir dâvayı müdafaaya gayret ediyor. Bu emniyet kadrolarının yüzde yüz artırılmasına kendisi de taraftardır ve her arkadaş gibi taraftar olmalıdır da. Fakat, kendisi kadroların artırılmasına taraftar olmakla beraber bu mevzuda sarılı olmak istemiyor, buraya çıkıyor, başka kadrolardan tasarruf edin de bu tarafı verin, diyor. Kendisine rakam veriyoruz. Hafızai beşer nisyan ile mâlûldür, anladık. Ama, söylenenler bu kadar kısa zamanda unutulmaz ki... Ben birkaç dakika evvel arz ettim. İstanbul şehrinin nüfusunu ve orada emniyet ve asayiş temin eden kadronun adedini arz ettim. 2 bindir. Başka memleketlerde, oturmuş cemiyetlerde, bütün fertleriyle, ne üstün seviyede fertleriyle kanuna hürmetkâr cemiyetlerde polis kadrosu bizimkinin beş mislidir. (Soldan, bravo sesleri ve alkışlar) Bu noksanlığı telâfi etmek maksadıyla bu kanunu getirmiş bulunuyoruz.

Fethi Bey, siz bir polis karakoluna gittiniz mi şimdiye kadar? Bu karakollarda bir polisin ne büyük bir feragat ve fedakârlıkla hizmet ettiğini gördünüz mü? 48 saat gözüne uyku girmiyen, yatmayan, siz uyuşmanız diye, rahat doluşmanız diye huzurunuzu bekleyen bu insanların soluk benizlerini gördünüz mü?

Muhterem arkadaşlar, bu kadro ikma! edilmelidir. Bir arkadaşın söylediği gibi hakikaten bugün memleketin içinde bulunduğu ihtiyaç ve zarurete göre bu kadro dahi kifayetsiz kabul edilebilir. Ama ben nihayet bütün memleketin içinde bulunduğu şartları da hesaba katarak ancak bütçe imkânları içinde bu kadroyu getirmiş bulunuyoruz.

Bir polis memurundan bahsediyor. Bize emir veriyorlar. Filân gelirse toplayın, falan gelirse dağıtın diyorlar, demiş. Bu memuru, meçhul memuru bir nevi gammazlıyor. Dikkat edin bir gün bunu size de yaparlar, nitekim yaptılar. (Soldan, bravo sesleri) Tuhaf konuşmalar olur. Bir gün aynı şeyi size de tatbik ederler. Sonra bir gün bir akşam yemeğinde, Fethi Çelikbaş

Hükümette iken bizimle de temasta idi derler, dediler... (Soldan, bravo sesleri, alkışlar)

Şimdi arkadaşlar, bir polis memuruna reva görülmemesi lâzımgelen bir şeyi evvelâ kendi nefsinde denemek lâzım.

Sonra, Demokrat Parti iktidarı rey bakımından eakliyettedir gibi lâflardan tevakki ediniz. Demokrat Parti, Türkiye'de hukukan ve fiilen iktidardadır. Siz, sardonik bir görüşle bunu böyle kabul edebilirsiniz ama bu hakikatı yalnız olduğunuz zaman, viedanımızla, aklınızla kabul etmeye mecbursunuz.

Profesördür; kendisi medeni hukuku, siyasi hukuku okutmuştur. İçinde bulunduğumuz rejimin ölçülerine göre Türkiye'de bugün iktidarda bulunan parti Demokrat Partidir. Bunun aksini iddia ettiğiniz takdirde bu son derecede vahim olur. Bunu dilinizden, kongrelerinizden atınız ve hele Büyük Millet Meclisinde hiç telâffuz etmeyiniz. Bir kadro kanununda neler söyleniyor? (Soldan, bravo sesleri, alkışlar)

REİS — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Aziz arkadaşlarım, şimdi emniyet kadrolarının küçük bir nispet dâhilinde artırılması hususundaki kanun lâ-yihasının müzakeresi sırasında nâhoş hâdiselerden bahsetmeye ne lüzum var? Benim kanaatime göre bu kadro kâfi değildir. Sayın profesörden rica ediyorum, zannederim kendileri de takip buyurmuşlardır. Ben 1950 senesinden beri, yani Meclise girdiğim seneden beri bu kadroların kifayetsizliğinden ve genişletilmesi lüzumundan Bütçe Komisyonunda devamlı olarak bahsetmekteyim. Sebebi, biz buna mecburuz, çünkü bunu millete programımızla vadedmiş bulunuyoruz. Bu, Demokrat Parti, iktidar partisi programında vardır, vadedtik. Bu yola nasıl gideceğiz? Jandarma teşkilâtını yavaş yavaş ihtisas sahibi polis kuvvetine kaydıracağız. Bu işe alınacak kadrolarla mümkündür. Jandarmayı bir tarafa bırakacağız. İki buçuk sene fiilî hizmet eden jandarmanın bir senesi tâlim ve terbiye ile geçiyor. Mütebaki müddet zarfında nasıl hukuki bilgilerle, teknik bilgilerle jandarmayı teçhiz edersiniz ve mühim vazife verirsiniz bundan sureti mutlâkade tevakki etmek lâzımdır. Ben Hükümeti bunun üzerinde ikaz ettim. Şimdi polisin vazifesi, yalnız mâni zabıta vazifesi değildir. Eline silâh verdiğimiz ve kendisine suçların

nelerden ibaret olduğunu öğrettiğimiz bir polis yasak demesini bilir. Ama yasak hükmünü kıymetlendirecek, işlenen suçların takibini yapabilecek kudret ve kuvvette olabilmesi için ona çok bilgi vermek lâzımdır. Birçok kazalarımız polisten mahrumdur.

Ben biraz cesaretle konuşacağım. 18 - 19 ne yüz yıllarda medeni memleketlerde husul bulan iktisadi ve sosyal inkişaf bizim memleketimizde, sanayi inkişafına muvazi olarak 20 ne yüz yılın ortasında tecelli etmektedir. Halkımız şehirlerde sanayi müesseseleri etrafında toplanmaktadır. Şehirlerimizin nüfusu alabildiğine, tahminin çok fevkinde ve normalin çok üstünde artmaktadır. Buna muvazi olarak polis teşkilâtını artıracamız. Kültürümüz de ilerlemektedir. Suç işliyen şahsı tesbit etmek inkişaf etmiyen memleketlerde kolaydır, fakat bugün polis teşkilâtını bilgi ile esash surette teçhiz etmedikçe bir suç, suçluyu meydana çıkarmak imkânı kalmamıştır. Binaenaleyh ben, bu kadronun daha fazla inkişafı halinde talim ve tedrisin, yetiştirmenin imkânsızlığı karşısında bu kadronun şimdiki imkânlarla bu suretle kabulüne şahsan taraftarım. Ama kâfi görmemekteyim, realist olmak lâzım, vâkıaları iyi tetkik edip hükmü buna göre vermek lâzımdır. Falan polis şöyle yapmış, filân polis şöyle yapıyor, Dahiliye Vekilinin noktai nazarı şudur. Elbetteki bunları benim konuşmalarımın dışında mütalâa etmek lâzımdır ki, Hükümet adamı lâzımgelen cevabı vermiştir.

Ben Dahiliye Vekilinden rica ediyorum : Adli zabıta bu memlekette en kısa bir zamanda bütün icapları ile tesis edilmelidir. Kendileri bu husus üzerinde çalışma yapmaktadırlar. Fiilen büyük şehirlerimizde adli işleri takibeden polis ayrılmış durumdadır. Birçok yerlerde polis memurları ve âmirleri idarî ve siyasi vazife almaktadırlar. Bu bir ihtisas işi olmamalıdır. Esashi şekilde yetişmelidirler. Büyük sanayi kurduğumuz merkezler vardır, gayet mühim sermaye yatırılmak suretiyle meydana getirilmiştir. Sarıyar Barajı, Tortum İkizdere santrali gibi büyük santraller vardır. Bunları en kısa bir zamanda mütehassıs polislerle teçhiz etmemiz lâzımdır. Bundan başka kaza merkezlerinde mutlâka ve mutlâka polis teşkilâtı kurulmalıdır. Adli zabıta ayrılmalıdır, Eğer imkân bulurlarsa, mütâakıp senelerde yapacakları genişlemeyi daha evvele

almak için Büyük Millet Meclisine gelmekten çekinmesinler. Bizim arzumuz budur ve mutlâka böyle olmalıdır. Aksi takdirde suçu takipte bir emniyet ve ne de âsâyişin mükemmeliyeti yolunda bir teminat serd etmek mümkün olmaz.

Mâruzatım bundan ibarettir. (Bravo sesleri, alkışlar, Soldan)

REİS — Kifayet takrirleri vardır, okuyoruz.

Başkanlığa

Vaziyet tavazzuh etmiştir. Kifayetin reye konulmasını arz ederim.

Gazianteb Mebusu
Ali Ocak

Yüksek Riyasete

Birinci madde üzerinde görüşmeler kâfidir. Kifayetin reye konulmasını arz ve teklif ederim.

Balıkesir Mebusu
Mekki Said Esen

REİS — Kifayeti müzakereyi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi tekrar okuyoruz.
(Birinci madde tekrar okundu.)

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Ekli (2) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar 1960 ve (3) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar da 1961 bütçe yılından evvel kullanılamaz.

REİS — Muvakkat maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1959 tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icra İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler...

HAMDİ ÖNER (Adana) — Söz istiyorum.

REİS — Reye konduktan sonra söz veremem.

Daha evvel işaret vermiş olsaydınız verirdim.

Etmeyenler... Lâyihanın kanunluğu kabul edilmiştir.

3. — *Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/163) (1)*

REİS — Takriri okuyoruz.

Sayın Başkanlığa

Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihasının takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Devlet Vekili
Abdullah Aker

REİS — Takriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyenler? Buyurun, Nusret Durakbaşa.

NUSRET DURAKBAŞA (Maraş) — Muhterem arkadaşlarım, asrımızın ne mühim dâvalarından birisi atom enerjisi mevzuudur. Diğer medeni milletler gibi, biz de atom enerjisi mevzuu ile pek yakından alâkadar olmak mecburiyetindeyiz.

Gerek Büyük Millet Meclisinin ve gerekse Hükümetin bu mevzuu ön plâna alması şarttır. Devrin yenilikleriyle yakından alâkadar olmamız, zamanın terakkilerine intibak etmemiz, başka dâvalarımızdan birisi olacaktır.

Atom Enerjisi Komisyonu 1956 senesinde kurulmuştur. 2,5 seneye yakın bir zamandan beri faaliyet halindedir. Komisyona çok ehemmiyetli vazifeler tevdi etmiş bulunuyoruz. Bunların arasında enerji hammaddelerinin tedariki, zenginleştirilmesi, imal ve istihsali, atom enerjisinin elektrik enerjisine çevrilmesi ve bunların medeni vasıtalarımızda kullanılması vardır. Bunlarla alâkalı bulunan kanun, nizamname ve talimatnamelerin hazırlanması da bu komisyonun vazifeleri arasındadır.

Komisyon ismi, malûmuâliniz, bizde muvakkat bir vazifeyi ifade eder. Bu komisyon sanki

(1) 17 S. Sayılı matbuca zaptın sonundadır.

muvakkat bir iş için toplanmış ve rapor hazırlamak vazifesiyle vazifelendirilmiştir. Bu telâki ve intıbaı vermektedir. Evvelâ bu isimde bir değışiklik yapılmasının düşünülmesini arz ederim.

İkincisi; radyoizotop mevzuu. Bugün radyoizotoplar bütün dünyada bilhassa tababet sahasında kullanılmaya başlanmıştır. Daha doğrusu bugünün mevzuu değildir. Bundan daha çok evvel zamanlarda tatbik edilmeye başlanan bir meseledir. Radyoizotoplar suni olarak radyoaktif haline getirilen maddeleri teşkil ederler. Birkaç misal arz edeyim: Meselâ radyoaktif fosfor, radyoaktif iyot ve radyoaktif kobalt ve saire... Bunların hepsi bugün tababet sahasında kullanılmaktadır. Türkiye’de henüz resmen kullanılmıyor. Belki hususi mahiyette bir kaç hekim bunu tababet sahasına intikal ettirmiştir. Bunların kullanılması her yeni şey gibi birtakım tehlikeler de tevlietmektedir. Bu hususta gereken tedbirlerin alınması iktiza eder.

Bu teklifin kabulüyle radyo izotop, ithali, imali mümkün olacaktır. Yalnız bu maddelerin halen kullanılması lâzımdır; tıbbi terakkiyi takibetmek noktai nazarından. Başka memleketlerde zannediyorum ki, bu mesele için kurulmuş müesseseler, komiteler vardır. Ve bunlar birtakım mütehasıslardan teşekkül etmektedir. Röntgen, kan hastalıkları mütehasısları, Dahiliye mütehasısları, anatom - pataloğlar bu komitenin içine girmektedir. Ve hastanelerdeki tatbikatını bunlar yürütmek ve kontrol etmektedirler. Şimdi biz Türkiye’ye dışardan radyo aktif madde ithal edeceğiz, elbette bunların tatbikatını yapmak için. Bu kanun sadece Maarif ve Bütçe encümenlerinden geçmiştir. Ben Sıhhat Encümeni ile de yakından alâkası olduğu kanaatindeyim. Radyümü tedavi sahasına koyan Madam Küri kan hastalığından ölmüştür, radyo izotopun imalinde büyük hizmetleri olan Madam Küri’nin kızı Madam İren yine kan hastalığından ölmüştür. Bu şuaların tesirleri malûmdur. Bu meselelerle meşgul olacak bir atom enerji komisyonumuz filhakika vardır. Fakat bunların Sağlık Bakanlığı ile gayet sıkı bir irtibatının bulunması lâzımgeldiği kanaatindeyim.

Atom bombası atıldıktan sonra atomun ilk tesirleri gayet şiddetli oluyor ve öldürüyor. Muahhar tesirleri arasında deri ve kan hastalıkları mevcuttur. Bunlar hekimlik ve tababetle

alâkalı meselelerdir. Radyo izotop mevzuu sadece dışardan kanser tedavisi ile alâkalı değildir. Böylece birtakım radiaktif ilâçları ağızdan almak suretiyle bir kısım hastalıkların tedavisi sağlanacaktır. Yeni radyo izotoplar tedavi maksadiyle ağızdan veya damar içerisine zerketmek suretiyle tatbik edilebilecektir. Bunlar aynı zamanda teşhis ve araştırma vasıtası olarak da kullanılacaktır. Metomolizmeyi tetkikte, nebat ve canlılara tatbik etmekle de pek yakından alâkalıdır. Bu arz ettiğim sebepler dolayısıyla hekimlikle çok yakın alâkası olması itibariyle bu mevzuun bir kere de Sağlık Encümeninde mütalâa edilmesinin uygun olacağı kanaatindeyim.

Şimdi, elimizde bir kanun var, bir nizamname var. Radyoloji Kanunu, Radyoloji Nizamnamesi. Bu kanun ve nizamname radyum ve radyuma benzer maddelerin kullanılmasını ve kontrolünü Sağlık Vekâletine bırakmıştır. Burada ise munhasıran Atom Enerjisi Komisyonuna radyoizotopları tevdi etmiş oluyoruz. Bu muayenetin bertaraf edilmesi ve bu mevzuda kanunun hazırlanmasında Sıhhat Vekâleti ile Atom Enerji Komisyonunun sıkı bir irtibatının bulunması ve radyoizotopların tatbikatı da bir nizamnameye bağlanacaksa, bir an evvel getirilmesi lâzımdır. Çünkü belki bir kısım hekimlerimiz halen bunu tatbik etmek durumundadırlar veya tatbik etmek istemektedirler. Esasen Hükümetin bunları tatbik etmeyi kolaylaştırması ve teşvik etmesi memleketimizin sağlığı bakımından da faydalıdır.

Mâruzatım bu kadar. (Alkışlar)

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında başka söz isteyen var mı? Yok.

Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Takrirden müstaceliyet teklifi vardır. Müstaceliyetle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra ilâvesine dair Kanun

MADDE 1. — 6821 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir :

Radyoizotopların her sahadaki tatbikatını kontrol eder ve bunların istihsalı için tesisler, ölçme ve dağıtma merkezleri kurar, işletir ve radyoizotopların ithaline, nakline ve her türlü ticaretine ait teknik, tıbbi ve idari hususları tesbit eden nizamname ve talimatnameleri hazırlar.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Ka-

bul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Ka- bul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16 Ocak 1959 Cuma günü saat 15 te toplan- mak üzere İnikadı kapatıyorum.

Kapanma saati : 18,15

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Sivas Mebusu Halim Ateşalp'ın, Sivas vilâyeti dâhilindeki hububat ve bakliyatın Ofis merkezlerine trenle nakledilip edilmediğine dair sualine Münakalât Vekâleti Vekili Muzaffer Kurbanoğlu'nun tahrirî cevabı (7/297)*

3 . XI . 1958

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sorunun Münakalât Vekili tara- fından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâ- letlerinizi saygı ile rica ederim.

Sivas Mebusu
Halim Ateşalp

Sivas vilâyeti köy ve kazalarında Ofis mer- kezlerine ve şehir kasaba dâhilindeki serbest satış merkezlerine trenle hububat ve bakliyat nakli yapılmamasına mütedair olup DD.Yolları- nın tatbik edilmekte olan emirlerinizden mak- sat nedir? Vasıta yokluğu ile beraber bu emir- lerinizle vatandaşın mâruz bırakıldığı ıstırabın giderilmesi hususunda bir tedbir düşünülmekte midir?

T. C.

Münakalât Vekâleti 13 . I . 1959
Karayolları Ulaştırma

Dairesi Reisliği

Dosya No : 9 - A - 8

Kayıt No : 1128/303

T. B. M. Meclisi Riyasetine

14 . II . 1958 tarih ve 7 - 297/1977 - 8365 sa-

yılı yazıları cevabıdır.

Sivas Mebusu Halim Ateşalp tarafından hu- bubat nakliyatı hakkında verilen tahrirî sual takririnin cevabı ilişiktir.

Saygılarımla arz ederim.

Münakalât Vekâleti
Vekili
Muzaffer Kurbanoğlu

Hububat nakliyatı, memleketin her yerinde olduğu gibi Sivas vilâyetinde de, memleket ih- tiyaçlarının aksamadan karşılanabilmesini te- minen, Toprak Mahsulleri Ofisi, vilâyetler, ei- hetî askeriye ve Ziraat Vekâleti ihtiyaçlarına tercihan diğerlerine de Demiryollarımızın taşı- ma gücünün müsaadesi nisbetinde vagon tah- sisi suretiyle yapılmaktadır.

2. — *Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Adana'nın Mağara kazasında asliye mah- kemesi teşkilinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Adliye Vekili Esat Budakoğlu'nun tahrirî cevabı (7/360)*

22 . XII . 1958

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki sorunun Adliye Vekili tarafın- dan yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet- lerinizi saygılarımla rica ederim.

Adana Milletvekili
Avukat
Kemal Sarıbrahimoğlu

Adana'nın Mağara kazası 1957 Nisan'ında kaza olarak merasimi iera edildiği halde, halâ asliye teşkilâtı kurulmamış ve halk birçok adli işlerini karda ve kısta Saimbeyli'den görmek ve gördürmek durumundan kurtarılmamıştır. Mağara ahalisini büyük sıkıntılara düşüren bu duruma ne zaman son verilecek, asliye teşkilâtı ne zaman kurulacak ve asliye hâkimi Mağara'ya ne zaman tâyin edilecektir?

T. C.

Adliye Vekâleti
Z. İ. U. Müdürlüğü
Özel : 1585

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Umûmi kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü
ifadeli 7 . I . 1959 tarih 7/360 - 2348/9655 sayılı yazıları karşılığıdır.

Adana'nın Mağara kazasında Asliye Mahkemesinin teşkili düşünülüp düşünülmediği hakkında Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu'nun tahrirî sual takriri incelendi.

7033 sayılı Kanunla kaza haline getirilmiş olan Mağara'da 15 . III . 1958 tarihinde ihdas

edilen Sulh Mahkemesi 19 . IV . 1958 tarihinde faaliyete geçmiştir.

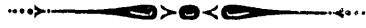
3748 sayılı Kanuna tevfikân asliye bukuk dâvalarının tamamını rüyet etmek üzere salâhiyet verilen mezkûr mahkeme 3747 sayılı Kanun hükümleri gereğince de asliye ceza dâvalarının bir kısmını görmeye salâhiyetli bulunmaktadır.

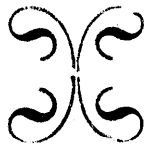
Mağara Sulh Mahkemesine kuruluşundan itibaren sene sonuna kadar 422 iş intikal etmiştir. Aynı müddet içinde bu miktardan çok fazla iş intikal eden kaza sulh mahkemeleri mevcut olduğu gibi Mağara'daki iş durumuna muadil miktarda iş alan ve fakat henüz asliye mahkemesi teşkilâtı kurulmamış bulunan kazalar da mevcuttur.

Teşkilât kanunu her kazada bir asliye mahkemesi kurulmasını âmir bulunduğundan eleman temin edildikçe iş hacminin icabettirdiği sıraya tevfikân kazalarda asliye teşkilâtı kurulacağı tabiidir.

Keyfiyetin soru sahibine bildirilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ederim.

Adliye Vekili
E. Budakoğlu

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/211)

T. C.

Başvekâlet

16 . VI . 1958

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-749/1969

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Dahiliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 12.VI.1958 tarihinde kararlaştırılan Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkındaki kanun lâyihasının, esbabı mucibesi ve ilişiğiyle birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Nüfusumuzun artması, içtimai ve iktisadi gelişmemizin tabii bir neticesi olarak şehir ve kasabalarımızın büyük bir inkişaf halinde bulunması, genişliyen ve yeniden teessüs eden sanayi hayatımızın buralarda teknisiyen ve işçi gruplarının tekâsüfünü mucibolması ve şehirlerin meskûn mahallelerinin yeni mahalleler teşekkülü suretiyle genişlemesi gibi sebepler; polisın vazife hacmini ve iş sahasını artırmıştır.

Bunun dışında yapılan ve yapılmakta olan fabrikalar, barajlar, limanlar, üniversiteler ve diğer çeşitli işletme müesseselerinin her türlü korunma tedbirlerini alarak bakımından bu tesislerin bulunduğu mahallerde ve kaza merkezlerinde yeni karakollar açılmasının bir zaruret halini aldığı da izahtan vârestedir.

Ayrıca bugünkü durumlara göre; İstanbul şehrinin nüfusu 1,5 milyona, Ankara'nınki 600, İzmir'in ki 400 bine, Adana, Bursa, Eskişehir, Konya, Gaziantep vilâyetlerinin 100 binlerin üstüne çıkmış bulunmasına ve yeni hizmetler tevdi olunmasına rağmen bu şehirlerin polis kadrolarındaki artış nispeti çok mahduttur.

Halihazır karakol kadrolarının mevzuata göre (7) memur olması lâzımgelirken bu miktarın tefriki mümkün olamamakta ve binnetice bu mahdut ve noksan kadro ile emniyet teşkilâtına mevdu bileümle kanuni vazaihin lâyıkıyla yapılması gün geçtikçe artan bir müşkülât arz etmektedir.

Bunun dışında henüz polis teşkilâtı kurulmıyan 400 e yakın kazadan; hizmet bakımından ehemmiyet arz eden 100 kadarında yeniden teşkilât kurulması da bir zaruret halindedir.

Bu durum muvacehesinde; yapılan tetkikat mevcut kadronun asgari bir hesapla 3 000 memur ve 225 âmir kadrosu ile takviyesini icabettirmektedir.

Ancak; bu miktar kadroya hemen aranılan vasıfları haiz eleman bulabilmenin müşkülâtı, tahsilen mesleki, kifayetli bir memur zümresine malik kılmak arzusu ve mevcut eğitim müesseselerimizin yetiştirme imkânları bakımından 3 yılda tamamlanmak üzere emniyet teşkilâtına 3 225 memur kadrosunun ilâvesine dair ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 1/211

Karar No. 45

23 . VI . 1958

Yüksek Reisliğe

Dahiliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise sevki 12 . VI . 1956 tarihinde kararlaştırılan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkındaki encümenimize muhavvel kanun lâyihası encümenimizde Hükümet mümessillerinin de iştiraki ile tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihasının esbabı mucibe lâyihasında arz ve izah edilen hususlar encümenimizde de muvafık mütalâa edilmekle beraber, Emniyet kadrosunun adedi kifayetsizliğine rağmen personelin feragat ve fedakârlıkla çalışmalarını göz önünde bulundurularak bu ademi kifayetsizlik vekâlet tarafından daha rasyonel pirenslerin ihdası ile daha rantabl olacağı encümen âzası tarafından ittifakla tavsiyeye şayan görülmüştür.

Metni kanuni ve cetveller aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Dahiliye Encümeni Reisi

Edirne

R. Nasuhioğlu

M. Muharriri

Yozgad

Ö. L. Erzurumluoğlu

Kâtip

Samsun

E. Anıt

Bitlis

R. Bingöl

Manisa

C. Özgirgin

Sakarya

B. Hun

İmzada bulunamadı

Amasya

K. Eren

Kastamonu

S. Çağlar

Bitlis

N. Barut

Kütahya

M. Özkefeli

Niğde

Ş. R. Soyer

Tokad

D. Yurdakul

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/211

Karar No. 9

10 . XI . 1958

Yüksek Reisliğe

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzı kadrolar ilâvesi hakkında Dahiliye Vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 21 . XI . 1958 tarih ve 71 - 749/1949 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise takdim kılınan kanun lâyihası, Dahiliye Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla, Emniyet Umum Müdürü ve Maliye Vekâleti mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Lâyiha, halen mevcut Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosuna (3 000) polis memuru ve

(225) âmir kadrosunun ilâvesini temin maksadıyla hazırlanıp sevk edilmiş bulunmaktadır.

Bu kadro tevsii lüzumu aşağıda yazılı sebeplerden doğmaktadır :

A) Umumi nüfus tezeyüdüne muvazi olarak şehir ve kasabalarda nüfus kesafeti süratle artmış, yeni mahalleler kurulmuş, işçi topluluklarını ihtiva eden sanayi merkezleri çoğalmıştır.

B) Korunma tedbirleri alınmasını zaruri kılan fabrika, baraj, liman, üniversite gibi sınıai ve kültürel müesseseler, bunları kâin oldukları mahallerde yeni karakollar açılmasını zaruri kılmıştır.

C) İstanbul şehrinin nüfusu 1,5 milyona,

Ankara'nunki 600 bine, İzmir'inki 400 bine yükselmiş, Adana, Bursa, Eskişehir, Konya ve Gaziantep vilâyet merkezlerinde de nüfus yüz bini aşmıştır. Bu sebeple emniyet teşkilâtının çeşitli vazifeleri mevcut kadrolarla tedvir olunamayacak derecede artmıştır.

C) Karakol kadrolarında mevzuata göre (7) memur bulunması icabederken bu miktarda tefriki mümkün olamamakta ve binnetice bu mahdut ve noksan kadro ile Emniyet teşkilâtına mevdu bileümle kanuni vezâifin lâyikiyle yapılması gün geçtikçe artan müşkülât arz etmektedir.

D) Ayrıca 400 e yakın kazadan, hizmet bakımından ehemmiyet arz eden yüz kadarında yeniden teşkilât kurulması da bir zaruret halindedir.

Yukarıda arz ve izah edilen mucip sebepleri yerinde mütalâa eden encümenimiz lâyiha ve merbutu bulunan cetvelleri aynen kabul etmiştir.

Unumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reisvekili	Mazbata M.	Kâtip
Muğla	İzmir	Diyarbakır
N. Özsan	B. Bilgin	M. H. Ünal
Afyon K.	Afyon K.	Ankara
R. Çerçel	M. Â. Ülgen	Muhallifim
		O. Alişiroğlu

Ankara	Antalya	Artvin
Muhallifim	K. Akmanlar	H. Çeltikçioğlu
İ. Seçkin		
Artvin	Bolu	Çankırı
Y. Gümüşel	S. Bilir	F. Arkan
Çorum	Çorum	Elâzığ
H. Bulgurlu	Y. Gürsel	Muhallifim
		H. Müftügil
İsparta	İstanbul	İstanbul
T. Tağlı	İ. Sevel	N. N. Yücel
İzmir	Kastamonu	Kayseri
D. Akbel	M. İslâmoğlu	O. Kavunçu
	Kütahya	Maraş
	S. S. Nasuhoglu	K. Bayazit
		İnzada bulunamadı
	Nevşehir	Ordu
	N. Önder	A. Topaloğlu
		İnzada bulunamadı
	Rize	Rize
	İ. Akçal	M. Önal
	Sivri	Sinob
	M. D. Süalp	Ö. Özen
	Trabzon	Van
	İ. Şener	Muhallifim
		F. Melen
	Yozgad	
	T. Alpay	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bâzi kadrolar ilâvesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına ilişik (1) sayılı cetvelde derecesi, memuriyet unvanı, aded ve maaşı yazılı kadrolar eklenmiştir:

MUVAKKAT MADDE — Ekli (2) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar 1960 ve (3) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar da 1961 bütçe yılından evvel kullanılamaz.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1959 tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini İcra-ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

12 . VI . 1958

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	
Devlet Vekili	Devlet Vekili ve
E. Kalafat	Çalışma V. V.
	M. Kurbanoglu
Adliye Vekili	Millî Müdafaa Vekili
E. Budakoğlu	E. Menderes
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
N. Gedik	F. R. Zorlu

Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>	Maarif Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>	Münakalât Vekili <i>F. Uçaner</i>
Nafia Vekili <i>T. İleri</i>	Ticaret Vekili <i>A. Aker</i>	Çalışma Vekili	Sanayi Vekili
Sıh. ve İğ. Mua. Vekili <i>Dr. Lûtfi Kırdar</i>	Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsmen</i>	Bas. - Yay. ve Turz. Vekili ve Sanayi V. V. <i>S. Yırcalı</i>	İmar ve İs. Vekili <i>Medeni Berk</i>

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

[1] SAYILI CETVEL

D.	Memuriyet unvanı	Aded	Maas
8	Üniformalı ve sivil Başkomiser	15	50
9	» » Komiser	60	40
10	» » Komiser Muavini	150	35
10	» » Polis Memuru	300	35
11	» » » »	450	30
12	» » » »	750	25
13	» » » »	1500	20
		3225	

[2] SAYILI CETVEL

8	Üniformalı ve sivil Başkomiser	6	50
9	» » Komiser	17	40
10	» » Komiser Muavini	50	35
10	» » Polis Memuru	102	35
11	» » » »	156	30
12	» » » »	256	25
13	» » » »	513	20
		1100	

[3] SAYILI CETVEL

8	Üniformalı ve sivil Başkomiser	7	50
9	» » Komiser	24	40
10	» » Komiser Muavini	62	35
10	» » Polis Memuru	126	35
11	» » » »	193	30
12	» » » »	321	25
13	» » » »	642	20
		1375	

Devre : XI
İçtima : 2

S. SAYISI : 11

Sakarya Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun, Devlet Şûrası Kanununa ek 6716 sayılı Kanunun 1 nci maddesine bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Dahiliye ve Muvakkat Encümen mazbataları (2/129)

11. II. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

6716 sayılı Kanunun 1 nci maddesine bağlı cetvelin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve esbabı mucibe lâyihası ilişik olarak takdim edilmiştir.

Saygı ile arz olunur.

Sakarya Mebusu
N. Kirişcioğlu

ESBABI MUCİBE

Adli ve idari kaza mercileri arasında teadülü teminen en yüksek bir idari kaza mercii olan Devlet Şûrası mensuplarının malî hakları bakımından adli kaza seviyesine getirilmesi düşünülerek 2. IV. 1956 tarihli ve 6716 sayılı Kanun kabul edilmiş ve bu kanunla hâkimlere verilmekte olan tahsisatın aynen Devlet Şûrası mensuplarına da verilmesi sağlanmış idi.

Ahiren hâkimlere verilmekte olan tahsisatın günün şartlarına ve kaza vazifesinin icaplarına uygun olacak surette tadili hakkında Büyük Millet Meclisine bir teklif yapıldığı anlaşıldığından ve Devlet Şûrası hukukun iki ana kolundan biri olan idari kaza tatbikiyle meşgul olup Yüce Divan, Yüksek Seçim Kurulu, Uyuşmazlık Mahkemesinde ve hususi surette teşekkül eden ilim heyetlerinde hukukun diğer ana kolu olan Temyiz Mahkemesiyle müştereken çalışmakta olduğundan bu iki müessese arasında eşitliği teminen Devlet Şûrası Kanununun da ona mütenazır olarak tadili bir zaruret halinde bulunmuş ve bu maksatla ilişik kanun teklifi hazırlanmıştır.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 2/129

Karar No. 20

18. II. 1958

Yüksek Reisliğe

Sakarya Mebusu Nusret Kirişcioğlu tarafından teklif edilen ve Yüksek Riyasetçe encümenimize havale buyurulan, Devlet Şûrası Kanununa ek 6716 sayılı Kanunun 1 nci maddesine bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifi, teklif sahibi ve Şûrayı Devlet Reisliği

müesssillerinin iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifinin esbabı mucibesinde tafsilen izah edilen hususlar encümenimizde de muvafık mütalâa edilerek, teklif aynen ve ittifakla kabul edildi.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye En. Reisi	Reisvekili
Edirne	Yozgad
R. Naşuhioğlu	A. Benderlioğlu
Mazbata Muharriri	Kâtip
Yozgad	Samsun
Ö. L. Erzurumluoğlu	E. Amt
Amasya	Bitlis
K. Eren	R. Bingöl
	Çorum
	K. Erdem

Diyarbakır	İzmir	Kars
T. C. Çubukçu	E. D. Başar	M. Hazer
Kastamonu	Kırşehir	Kocaeli
S. Çağlar	O. Canatan	S. Yalım
Kütahya	Kütahya	Manisa
M. Özkefeli	E. Topaler	C. Özgirgin
Niğde		Van
Ş. R. Soyur		S. Erdiç

Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M.
Muvakkat Encümen
Esas No. 2/129
Karar No. 3

10 . XII . 1958

Yüksek Reisliğe

Sakarya Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun, 6712 sayılı Kanunun 1 nci maddesine ekli cetvelin değiştirilmesine dair kanun teklifi encümenimize havale olunmakla Maliye Vekâleti ve Devlet Şûrası temsilcileri huzuriyle incelendi :

Bir cemiyet içinde kaza kuvvetinin ehemmiyet ve hususiyetlerini ve idari kaza ile adli kaza arasındaki sıkı münasebeti göz önünde tutarak adli ve idari kaza mercileri arasında teadülü teminen 2 . IV . 1956 tarih ve 6716 sayılı Kanunla Devlet Şûrası mensuplarına verilmiş olan temsil ödeneği, mucip sebeplerin ışığı altında teklifi tetkik ve müzakere eden encümenimiz (İktisadi inkişaf ile geçim şartlarının değişmesi, hâkimlerin geçim endişesinden uzak bulundurulması ve meslekin câzip hale sokulması) mülâhazasıyla kabul edilen ve 30 . XI . 1958 tarihinde meriyete giren 7168 sayılı Kanunla hâkim tazminatına yapılan zamma muvazi olarak Divanı Âlide, uyuşmazlık mahkemesinde ve Yüksek Seçim Kurulunda Temyiz Mahkemesi Reis ve âzalarıyla müştereken vazife gören Devlet Şûrası Birinci Reis, Daire reisleri, âzaları ile Başkanun Sözcüsüne Temyiz âzalarına verilmiş olan (800) liralık ödeneğin aynen bunlara da verilmesi muvafık görülmüştür.

Ancak kanun sözcüleri başmuavinler ve muavinlerin vazifelerinin hâkimlik vazifesinden farklı bulunması ve hâkimlere verilen tazminat miktarının tâyininde nazara alınan sebeplerin bu

vazifelerde çalışanlar hakkında vâridolamayacağı mütalâasıyla maaş dereselerine göre 3 ve 4 ncü derecedeki kanun sözcülerine ve başmuavinlere (500) 5, 6 ve 7 nci derecedeki kanun sözcüleri ile muavinlere (350) lira, 8, 9 ve 10 ncü derecedeki muavinlere de (250) şer lira ödenek verilmesi kararlaştırılmış ve cetvel buna göre tanzim edilmiş, maddeler ise teklif veçhile aynen kabul olunmuştur.

Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere Riyaset Makamına sunulur.

Bu kanun teklifi için
Muvakkat En. Reis Vekili
Rize
I. Akçal

M. M.
Siird
M. Dtim Süalp

Kâtip
İsparta
Said Bilgin

Ankara
Hâkimler ödeneğine eşit
olmayışına muhalifim
M. Akpınar

Artvin
Y. Gümüşel
Gazianteb
A. Şahin

Bursa
H. Bayrı
Çanakkale
S. Sezgin
Kayseri
Hâkimler ödeneğine eşit
olmayışına muhalifim
O. Kavuncu

Nevşehir
N. Önder
Yozgad
T. Alpçay

Ordu
Z. Kumrulu
Sakarya
N. Kirişcioğlu
Yozgad
M. Ataman

SAKARYA MEBUSU NUSRET KIRIŞCIOĞ-
LU'NUN TEKLİFİ

*Devlet Şûrası Kanununa ek 2 . IV . 1956 tarihli
ve 6716 sayılı Kanunun tadili hakkında kanun
teklifi*

MADDE 1. — 2 . IV . 1956 tarihli ve 6716
sayılı Kanunun birinci maddesine bağlı cetvel,
ekli şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 28 . II . 1958 tari-

hinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini ie-
raya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

*Sakarya Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun
teklifine bağlı*

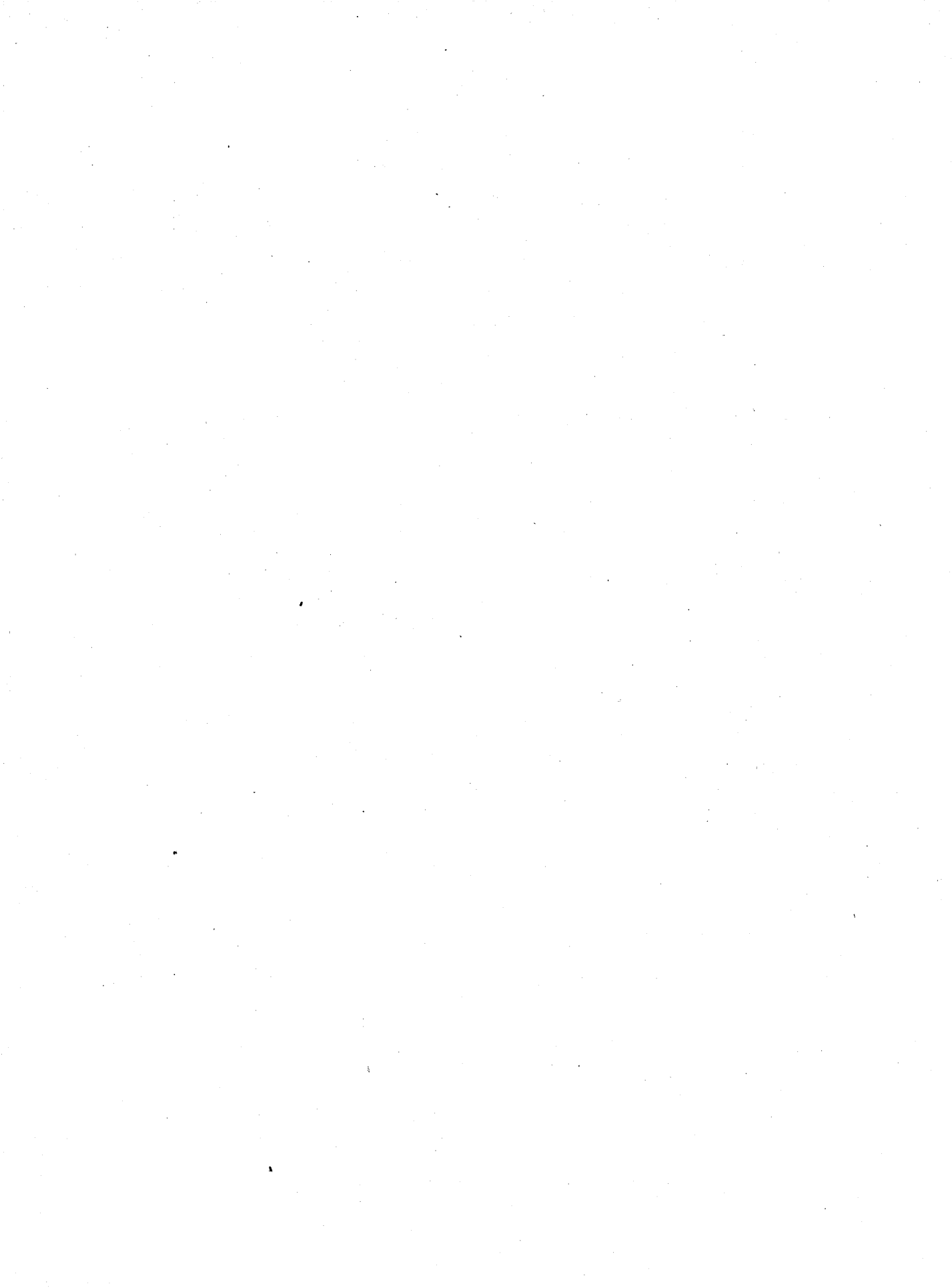
CETVEL

1) Devlet Şûrası Birinci Reis, Daire	
2) Reisleri, âzaları ile Başkanun Söz-	
3) cüsü	1000
(Aldıkları maaşlara bakılmaksızın)	
3) Kanun sözcüleri ve	
4) Başmuavinleri	600
5) Kanun sözcüleri ve muavinleri	500
6) Kanun sözcüleri ve muavinleri	
7) Kanun sözcüleri ve muavinleri	
8) Kanun sözcüleri ve muavinleri	
9) Muavinler	400
10) Muavinler	

Muvakkat Encümenin tadiline bağlı

CETVEL

1) Devlet Şûrası Birinci Reis, Daire	
2) Reisleri, âzaları ile Başkanun Söz-	
3) cüsü	800
(Aldıkları maaşlara bakılmaksızın)	
3) Kanun sözcüleri ve	
4) Başmuavinleri	500
5) Kanun sözcüleri ve muavinleri	350
6) Kanun sözcüleri ve muavinleri	
7) Kanun sözcüleri ve muavinleri	
8) Kanun sözcüleri ve muavinleri	
9) Muavinler	250
10) Muavinler	

Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra ilâvesine dair kanunun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/163)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 668/676

24 . II . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra ilâvesine dair hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 5 . II . 1958 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Atom Enerjisi yanında radyoizotoplar da cemiyeti yakından alâkadar eden bir mahiyet iktisabetmiş bulunmaktadır.

Radyoizotoplar kullanmasını, saklamasını ve faydalanmasını bilimiyenler elinde ehemmiyetli surette zarar ve tehlike menbaı teşkil etmektedirler.

Radyoizotopların, bu işlerle uğraşan mütehasıslar tarafından ilmi ve teknik esaslara dayanan ölçüler dâhilinde tatbik edilmesi ve bunların kötü niyet ve yıkıcı maksatlarla kullanılmasının önüne geçilmesi zarureti radyoizotopların âmmenin sıhhat ve salâmeti bakımından, bir murakabe rejimine tâbi tutulmalarını icabettirmektedir.

Umumiyetle diğer devletlerde, radyoizotopların ithali, memleket dâhilinde tevzi ve taksimi, kullanan, imal eden ve işleten tesis ve merkezlerin kurulması, ihtiyacı olanlara usulü dairesinde verilmesi, saklanması ve kontrolü işleri Atom Enerjisi mevzuu ile işigal eden teşekküllere tevdi edilmiş bulunmaktadır.

Esasen memleketimizde 6821 sayılı Kanunla kurulmuş olan Atom Enerjisi Komisyonu, atom enerjisi sahasındaki bütün ilmi ve teknik araştırmaları tanzim, icabında ilgili tesislerin kurulması ve bu sahada kullanılan hammaddelerin ve bunlara ait faaliyetlerin kontrolü işleriyle tavzif edilmiş olduğundan, bizde de, radyoizotopların her sahadaki tatbikatın kontrolü, istihsali için tesisler, ölçme, dağıtma merkezlerinin kurulması ve işletilmesi, ithal, nakil ve her türlü ticareti-ne ait teknik, tıbbi ve idari hususları tesbit eden mevzuatın hazırlanması vazifelerinin Atom Enerjisi Komisyonunun uhdesine verilmesi uygun görülmüş ve bu maksadı teminen mezkûr kanununun 2 nci maddesinin (A) fıkrasına o yolda bir ilâve yapılması düşünülmüştür.

Maarif Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maarif Encümeni

Esas No : 1/163

Karar No : 17

4 . IV . 1958

Yüksek Reisliğe

Encümenimize havale buyurulan «Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası» Başvekâlet mümessili de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Lâyiha, radyoizotopların kontrolü, istihsalı ve tevzii hususlarında ve bunların ithal, nakil ve ticaretine ait teknik, tıbbi ve idari cihazları tesbit eden nizamname ve talimatnameleri yapmaya Atom Enerjisi Komisyonunu salâhiyetli kılmayı tazammun etmektedir.

Radyoizotoplar; kullanma, muhafaza ve faydalanma şekillerini bilmeyenler için zararlı ve tehlikeli oldukları gibi, fena maksatlarla kullanılmaya da müsaittirler. Bu itibarla, âmnenin sıhhat ve selâmeti bakımından hatalı ve kötü niyet ve yıkıcı maksatlarla kullanılmalarmı önlemek üzere her türlü muamelelerinin ilmi ve teknik bir murakabeye tâbi tutulması bir zaruretler.

Umumiyetle diğer devletlerde olduğu gibi

bizde de, radyoizotopların tatbikat kontrolü, istihsal tesisleri, ölçme ve dağıtma merkezlerinin kurulması ve işletilmesi; ithal, nakil ve her türlü ticaretine ait teknik, tıbbi ve idari hususları tesbit eden mevzuatın hazırlanması yetkisinin Atom Enerjisi Komisyonuna verilmesi uygundur.

Bu mülâhazalarla kanun lâyihası, Encümenimize aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine sevk edilmek üzere Yüksek Riyasete saygı ile sunulur.

Maarif Encümeni Reisi

Rize

A. Morgil

Bu M. M.

İstanbul

A. Hacopulos

Kâtip

S. Gökner

İsparta

A. Lâtifaoğlu

Konya

H. A. Keymen

Afyon K.

O. Kökten

İstanbul

M. F. Gürtunca

Muş

G. Emre

Bursa

H. Ülman

İzmir

P. Arıburun

Trabzon

M. R. Tarakçoğlu

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/163

Karar No. 14

17 . XII . 1958

Yüksek Reisliğe

Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra ilâvesine dair hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılıp Başvekâletin 24 . II . 1958 tarihli ve 71-668/676 sayılı tezkeresiyle encümenimize gönderilen kanun lâyihası Maarif Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Başvekâlet Atom Enerjisi Komisyo-

nu Umumi Kâtibi hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, esbabı mucibesinde de arz ve izah edildiği üzere Radyoizotop maddelerinin imali, nakli, kullanılması, ölçülmesi ve sair muamelelerinin çok dikkat, hassasiyet ve bilgi isteyen mevzular olmasından dolayı ilmi ve teknik bilgilerle mücehhez bir makam tarafından ele alınması lüzumu muvacehesinde Atom Enerjisi Ko-

misyonu kurulması hakkındaki 6821 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra eklenmesi suretiyle bu hizmetlerin ifası ve bu mevzulara ait nizamname ve talimatnameler ihzarı vazifesinin mezkûr komisyona verilmesini istihdaf etmektedir.

Lâyiha üzerinde encümenimizde cereyan eden müzakerelerden ve Hükümet mümessilinin verdiği mütemmim izahattan sonra radyoizotopların her sahadaki tatbikatını kontrol etmek ve istihsali için tesisler, ölçme ve dağıtma merkezleri kurmak ve işletmek ve radyoizotopların itihaline, nakline ve her türlü ticaretine ait teknik, tıbbi ve idari hususları tesbit eden nizamname ve talimatnameler ihzar etmek salâhiyet ve vazifesinin mezkûr kanunun 2 nci maddesinin (a) bendine bir fıkra eklenmesi suretiyle Atom Enerjisi Komisyonuna verilmesi hususundaki kanun lâyihası ecümenimizde de yerinde mütalâa olunarak maddelerin müzakeresine geçilmiş ve lâyiha Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislîğe sunulur.

Reis	Reis V.	Mazbata M.
Balıkesir	Muğla	İzmir
H. İmre	N. Özsan	B. Bilgin

Kâtip	Adana	Afyon K.
Diyarbakır	R. Tekeli	M. A. Ülgen
M. H. Ünal		Ankara
Ankara		A. Doğan
O. Alışiroğlu		İmzada bulunamadı
Artvin		Artvin
H. Çeltikçioğlu		Y. Gümüşel
		İmzada bulunamadı
Balıkesir	Çankırı	Çorum
M. H. Timurtaş	F. Arkan	H. Bulgurlu
Çorum	Denizli	Diyarbakır
Y. Gürsel	A. R. Karaca	H. Turgut
Edirne	Elâzığ	İstanbul
M. Sarol	H. Müftügil	M. Erdener
İstanbul	İzmir	Kayseri
N. Kırşan	D. Akbel	O. Kavuncu
Kütahya	Manisa	Ordu
S. S. Nasuhoglu	S. Mıhcıoğlu	A. H. Onat
Rize	Rize	Siird
İ. Akçal	M. Önal	B. Erden
Siird	Sinob	Trabzon
M. D. Süalp	Ö. Özen	İ. Şener
Yozgad		Zonguldak
T. Alpay		H. Tintur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkındaki
6821 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) ben-
dine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası*

MADDE 1. — 6821 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) bendine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir :

«Radyoizotopların her sahadaki tatbikatını kontrol eder ve bunların istihsalı için tesisler, ölçme ve dağıtma merkezleri kurar, işletir ve radyoizotopların ithaline, nakline ve her türlü ticaretine ait teknik, tıbbi ve idari hususları tesbit eden nizamname ve talimatnameleri hazırlar.»

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

5 . II . 1958

Devlet Vekili ve
Başvekil Yardımcısı

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili E. Kalafat	Devlet Vekili M. Kurbanoğlu
Adliye Vekili E. Budakoğlu	Millî Müdafaa Vekili E. Menderes
Dahiliye Vekili ve Hariciye V. V. N. Gedik	Hariciye Vekili
Maliye Vekili H. Polatkan	Maarif Vekili C. Yardımcı
Nafia Vekili T. İleri	Ticaret Vekili A. Aker
Sih. ve İç. Mua. Vekili Dr. İ. Kırdar	Güm. ve İnh. Vekili H. Hüsmen
Ziraat Vekili N. Ökmen	Münakalât Vekili F. Uçaner
Çalışma Vekili H. Erkmen	Sanayi Vekili S. Ağaoğlu
Bas.-Yay. ve Turz. Vekili S. Yırcalı	İmar Vekili M. Berk